

KYMI-YHTYMÄ

Joulukuinen Kymintehdas kuvattuna ylävirran puolelta

Perinteellisen joulun liittyvän hartauskirjoituksen sijasta julkaisimme piispa Osmo Alajan tervehdyksen, jonka hän esitti Kuusankosken seurakunnalle sen 50-vuotisjuhlassa. Piispan tervehdys saavuttakoon koko lukijakuntamme, erityisesti kodit ja vanhemmat, joita piispa kehottaa huolehtimaan lastensa kasvatuksesta.

Kuusankosken seurakunnan perustaminen ja ensimmäinen vuosikymmen liittyvät läheisesti yhtiöömme, olihan yhtiön seuratalo tuolloin tilapäisenä kirkkona. Jälleen tämän seurakunnan juhlan yhteydessä tuli mieleen, miten aineellisia arvoja tuottava työ on välttämätön perusta yhteiskunnan kehitykselle muussakin kuin elintason kohottajana. Työ ja sen luomat olosuhteet ovat omiaan herättämään tekijöissään henkisiä ja hengellisiä tarpeita, joiden tyydyttämiseksi tarvitaan kouluja, yhdistystoimintaa, kunnallista itsehallintoa, omaa seurakuntaa, sosiaalisia laitoksia ja kaikkea muuta kehittyneeseen kulttuuriyhteisöön kuuluvaa. Kuusankoskella samoin kuin muilla yhtiömmme vanhoilla tehdasseuduilla tämä teollisuuden heijastusvaikutus yhdyskuntiinsa on erittäin selvästi havaittavissa.

Tämän numeron toimittamiseen yhtiöläisemme ovat kiitettävällä osallistuneet suostumalla toimituksen haastateltaviksi. Eläkkeellä olevat ja

Sisältö:

- 1 Piispa Osmo Alaja: Tervehdys Kuusankosken seurakunnalle
- 2 Kuusankosken seurakunta 50-vuotias
- 4 Rovasti Pentti Hissa: Kuusankosken seurakunnan syntyvaiheista
- 6 Yhtiömmme ilmastointiala laajenee
- 7 Toimitusjohtaja Kurt Swanljung: Ilmastointiala kehittyy maassamme lähivuosina Ruotsin esimerkin mukaan
- 8 Toimitusjohtaja Ulf A. Styren: Kymiyhtiön ja Bahcon yhteistyö parantaa vientiedellytyksiä
- 9 Aeratorin tehdas — yhtiömmme uusin tuotantolaitos
- 10 Käyttöinsinööri Pauli Virtanen: Voikkaan höyryvoimalaitoksen uusi höyrykattila
- 13 Salon tehtaalla paloharjoitus
- 14 Sisäisestä tiedottamisesta yhtiössämme
- 18 Kymintehtaan Mestarikerholla uusi huoneisto
- 20 Viihtyisä asunto, ihmisläheisyys ja harrastukset lieventävät ikääntymisen ongelmia
- 26 Yhtiöläisillä hyvät opiskelumahdollisuudet Kuusankosken Työväenopistossa
- 30 Pitkäaikaisesti palvelleita
- 31 Merkkipäiviä

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi

Toimitussihteeri: Heli Kyllönen

Toimittaja: Eero Niinikoski

Kirjapaino: Kouvolan Kirjapaino

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

eläkkeelle lähiaikoina siirtyvät ovat kertoneet omakohtaisia kokemuksia ikääntymisestään, työelämässä luottamustoimiin valitut esittäneet mielipiteitään yhtiömmme sisäisestä tiedotustoiminnasta ja nuoret tuloksellisesta opiskelustaan työn ohella. Siten lehdestämme on tällä kertaa tullut kokemukseen perustuvista mielipiteistä kertova numero, jonka luulisi herättävän mielenkiintoa lukijoissa.

Tehdaspaikkakuntiemme joukkoon liittyy vuodenvaihteessa uusi nimi; Hangon kaupunki. Yhtiömmme on osistanut Oy Aerator Ab:n osake-enem-

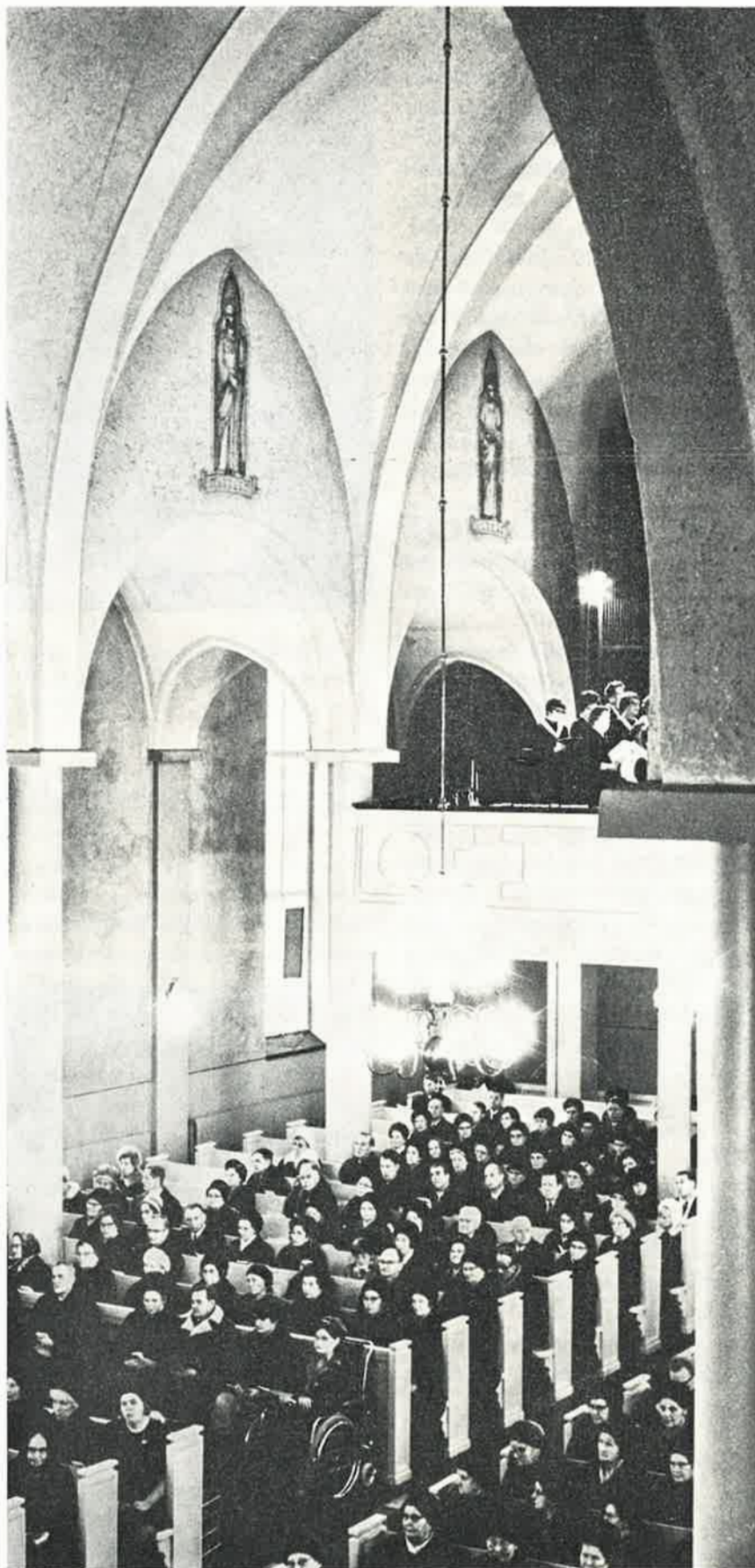
mistön ja tehnyt yhteistyösopimuksen ruotsalaisen AB Bahcon kanssa. Yhtiön metalliteollisuudelle Aeratorin mukaantulo merkitsee ilmastointialan tuotannon lisääntymistä ja tämän tuotannonhaaran siirtämistä Heinolan tehtaalta Hankoon. LVI-Högfors-tuotteiden joukossa viimeinen kirjain on tähän saakka ollut heiveröinen L:ään ja V:hen verrattuna. Nyt se on tarkoitus kasvattaa tasaveroiseksi tuossa tuotekolmikossa. Toivotamme teille, hyvät yhtiöläiset ja eläkeläiset sekä muut lukijamme, hyvää joulumieltä.

Piispa Alajan
tervehdys
Kuusankosken
seurakunnalle

Juhliva seurakunta. Jos me kysymme, niin kuin tällaisessa yhteydessä on aiheellista, mikä on meidän kirkkomme ja tämän seurakunnan tehtävä aikamme keskellä, niin vastaus on selvä:

Meidän tulee toimia kaikkien niin, että Jumalan valtakunta tulisi meidän tykömme. Itsestään se ei tule. Päinvastoin menetämme sen siunauksen, mikä on kansamme elämää kantanut läpi historian vaikeidenkin vaiheiden, ellemme tässä miespolvessa valvo ja pidä huolta siitä, että Jumalan valtakunta taas tulee vanhurskautena, rauhana ja ilona Pyhässä hengessä meitä virvoittamaan ja yhdistämään.

Tämä velvoittaa ensiksikin meidät vanhempina katsomaan, että

omassa uskon lampussamme on tulta. Jos me elämme penseinä tai Herralle kerrassaan vieraina, niin vähän on toiveita siitä, että lapsemme kävisivät uskon jaloön tais-teluun. Meillä itsellämme, ainakin useimmilla meistä, on pyhiä muistoja vanhemmista, jotka pelkäsivät ja rakastivat Jumalaa. Ne ovat vuosien mittaan kirkastuneet ja tulleet johtotähdiksemme. Ne ovat muodostuneet meille palaviksi pensaiksi, joissa Herra on puhunut. Pitäkäämme huoli siitä, että oma kilvoituksemme myös näkyy ja tarjoaa lapsillemme puhuvan esimerkin.

Pelkästään sen varaan, että lapset näkevät meidän uskomme, me emme kuitenkaan voi heidän uskonnollista kasvatustaan jättää. Meidän on toimittava sen hyväksi, että Jumalan valtakunta tulisi meidän tykömme. Väitteessä ”jokainen on omassa uskossaan autuas” ja ettei lasten ja nuorten uskonnolliseen kasvatukseen sen vuoksi pitäisi paneutua, on viholisen agenttien tehokas propaganda ja sellaisena valhe. Ellemme me kasvata lapsiamme, heidät kasvattavat muut eivätkä ohjaa heitä Herran pelkoon. Isät ja äidit, jotka ovat tämän oivaltaneet, eivät ole voineet jäädä toimettomiksi. Kodin piiristä tällaisen syvän huolestumisen kuuluu levitä laajempiin yhteyksiin, muihin omaisiin, aate- ja työtovereihin. Me olemme veljien vartijoita. Pitäkää huoli siitä, ettei kukaan jää osattomaksi Jumalan armosta.

Mitä vaivaa me näemme kukaan hankkiessamme jäseniä yhdistykseen, johon kuulumme tai äänestäjiä puolueelle, jonka ohjelmaa kannatamme. Suuremmasta asiasta on meidän uskossamme kysymys. Siksi se vaatii meitä vastuuseen ja vaivannäköön, jotta Jumalan tahto saisi keskellämme tahtua.

Prof. Armas Lindgrenin piirtämä v. 1929 valmistunut Kuusankosken kirkko edustaa perinteellistä kirkkoarkkitehtuuria

Kuusankosken seurakunta 50-vuotias

Edellä julkaisemamme tervehdyksen piispa Osmo Alaja esitti I:nä adventtina Kuusankosken seurakunnan 50-vuotisjuhlassa, joka oli samalla kirkon 40-vuotisjuhla. Juhlapäivänä kirkossa oli kolme tilaisuutta: juhla-jumalanpalvelus, varsinainen juhla ja illalla vielä Kuusankosken Kirkko-kuoron adventtikonsertti. Ja kuten odottaa saattoikin kaikissa oli seurakuntalaisia kirkon täydeltä.

Jumalanpalveluksessa saarnasi piispa Alaja ja pääjuhlassa piti esitelmän kirkon sosiaalisuhteeri, rovasti Pentti Hissa. Musiikkiohjelma oli runsas ja korkeatasoinen antaen vakuuttavan kuvan seurakunnan kanttorien Tapani Rautasuon ja Arvo Kuorikosken taidosta ja kokoavasta innostuksesta sekä seurakuntalaisten kirkkomusiikkia kohtaan tuntemasta harrastuksesta. Seurakuntaelämälle Kuusankoskella on tunnusomaista eri yhteiskun-

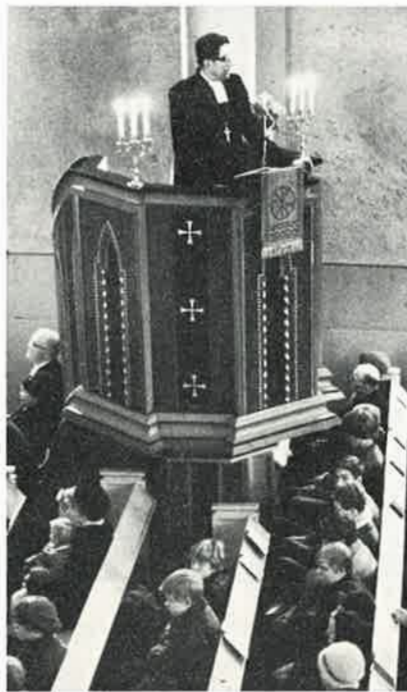
tapiirien laaja kannatus. Tavallisissa jumalanpalveluksissakin on runsaasti kuulijoita ja seurakunta tekee monipuolista työtä lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten keskuudessa.

Kuusankosken seurakunta syntyi aikanaan yhtiön aloitteesta ja tehtaalaiten toiveiden mukaisesti. Yhtiö auttoi myös seurakunnan alkuun pääsemistä. Ennen kirkon valmistumista jumalanpalvelukset pidettiin kirkoksi muutetussa yhtiön seuratalossa ja yhtiö lahjoitti seurakunnalle hautausmaan, kirkolle tontin sekä varoja kirkon rakentamiseksi. Valettiinpa kirkonkellotkin Kymintehtaan korjauspajan valimossa valumestari V. Hyytiäisen johdolla. Kunnon alkuun päästyään seurakunta on rakentanut kaksi kirkkoa, pappilat ja seurakuntatalot sekä keskustaan että Kymintehtaalalle ja kesäkodin Iittiin Pellin rannalle.

Yhtiön lahjana seurakunnalle maa-alue kirkon ympäriltä

Kymiyhtiön lähetystönä onnittelivat Kuusankosken seurakuntaa toimitusjohtaja Kurt Swanljung, johtaja L. Räihä ja isännöitsijä Allan Aalto. Toimitusjohtaja Swanljung puhui ja johtaja Räihä luovutti omistuskirjan, jolla yhtiö lahjoitti kirkkoa ympäröivän puistoalueen seurakunnalle. Puheessaan toimitusjohtaja Swanljung mainitsi seuraavaa:

Kuusankosken tehdasyhdyskunnan syntymähetkenä voimme perustellusti pitää ajankohtaa, jolloin tänne alettiin rakentaa tehtaita. Ne tarjosivat työtä ja uudenlaisia ansiomahdollisuuksia. Seurauksena oli tänne suuntautunut muuttoliike ja maalaishäilyä poikkeavan yhdyskunnan kasvaminen ruukkien ympärille. Aluksi elämä täällä oli perin alkeellista, mutta pian tehtaan johto alkoi harjoittaa työväkeensä kohdistuvaa sosiaalista ja sivistyksellistä toimintaa. Voimme sanoa, että koneiden ja tehdastyön tuloksena ei syntynyt yksinomaan aineellisia tuloksia, massaa

Plispa Osmo Alaja esittämässä tervehdystään Kuusankosken seurakunnalle

ja paperia, vaan samalla olot alkoivat vakiintua ja asukkaiden sivistystaso kohota.

Vähitellen yhtiöläiset halusivat myös itse osallistua uuden kotiseutunsa kehittämiseen perustaen yhdistyk-

siä ja omaksuen uusia aatevirtauksia. Luonnollisesti tällaisessa nopeasti kasvaneessa tehdasyhdyskunnassa ei ristiriitoja voitu aina välttää, mutta varsin monet seikat puhuvat sen puolesta, että erityisesti paikkakunnan olosuhteiden kehittämistyössä työntekijät ja yhtiön johto ajattelivat samansuuntaisesti. Niinpä työntekijöiden taholta tehtiin yhtiön johdolle ehdotuksia, joita myös se oli omassa mielessään suunnitellut.

Tällainen yhteinen tärkeä asia oli säännöllisten jumalanpalvelusten ja hartaushetkien järjestäminen tehdaskylissä. Ja kun yhtiö vuonna 1914 teki virallisen esityksen Kuusankosken seurakunnan perustamisesta, vastasi se myös tämän paikkakunnan asukkaiden toiveita. Seurakunnan perustamiseen liittyvät toimenpiteet ja edellytysten luominen uudelle seurakunnalle tapahtuivat niin ikään hyvässä yhteisymmärryksessä, vaikka muutoin syvät ristiriidat tuohon aikaan järkyttivätkin kansaamme ja myös tätä seutua.

Seurakunnan perustaminen loi pohjan Kuusankosken itsenäistymiselle ja oikeaan osuneena ja kaukonäköisenä ratkaisuna on pidettävä kirkon rakentamista tälle keskeiselle paikalle. Pitkään kirkko seisoikin tässä yksinään, mutta nyt sen ympärille on kasvanut kauppalamme keskus, joka jatkuvasti voimistuu ja on merkinä paikkakuntamme kehityskelpoisuudesta.

Varmaankin seurakunnan perustaminen ei johtunut yksinomaan käytännöllisistä syistä, vaan täällä kaivattiin myös syvempää uskonnollista elämää. Seurakunta onkin täällä saavuttanut keskeisen aseman ja vaikuttaa toimeliaana, elävänä ja siunausta tuottavana meidän kuusankoskelaisien keskuudessa. Seurakunnan luottamustoimissa ja eri toimintamuotojen

Seurakunnan yhtyneet lapsikuorot lauloivat kanttori Arvo Kuorikosken johdolla

piirissä on mukana paljon yhtiöläisiämme. Seurakunnan papit, kanttorit ja kuorot ovat usein nähtyjä vieraita ja esiintyjä juhlistamme ja monella muulla tavoin seurakunnan ja yhtiön suhteet ja keskinäinen kanssakäyminen on pysynyt läheisenä. Tänä 50-vuotisjuhlapäivänä esitän Kymin Osakeyhtiön ja omasta puolestani lämpimät kiitokset ja onnentoivotukset Kuusankosken seurakunnalle ja toivotan menestystä sen vastaiselle toiminnalle. Onnitteluihin liittyen Kymin Osakeyhtiö lahjoittaa kirkon tonttiin liittyvän Ekholmintiehen ja Valtakatuun rajoittuvan puistoalueen, pinta-alaltaan n. 4 000 m².

Rovasti Pentti Hissa:

Kuusankosken seurakunnan syntyvaiheita

Juhlaesitelmässään rovasti Pentti Hissa, joka toimi Kuusankosken seurakunnan pappina 1945—55, aluksi nuorisopappina ja sitten virallisena apulaisena, piti mielenkiintoisen esitelmän tehdasyhdyskunnan varhaisemmasta uskonnollisesta elämästä ja seurakunnan perustamisvaiheista. Seuraavassa esitelmä hieman lyhennettynä.

V. 1900 Kuusankoskella asukkaita 213 seurakunnasta

Vuonna 1870, siis ennen tehtaiden perustamista, asui nykyisen Kuusankosken alueella vajaat puolitoista tuhatta henkilöä. Vuoteen 1900 mennessä väestön määrä oli kasvanut lähes 6 000:een, mutta seurakunnan aloittaessa toimintansa 1919 se oli jo yli 12 000.

Kun maassamuutto vuosisatamme alussa oli vielä sängen vähäistä nykyiseen verrattuna, syntymäpaikkakunta osoittaa jokseenkin tarkasti väestön alkuperän. V. 1900, jolloin kokonaismäärä oli 5 724, valtaosa oli

Toimitusjohtaja Kurt Swanljung esittämässä yhtiön onnittelua johtaja L. Räihän (vas.) ja isännöitsijä Allan Aallon kanssa. Vasemmalla seurakunnan edustajat kirkkohallintokunnan puheenjohtaja Eino Kivinen, kirkkoherra, asessori Antti Arppe ja kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja Aulis Nakari.

emäpitäjissä syntyneitä: Iitissä 2 383 ja Valkealassa 1 894. Näitä ympäröivät kunnat: Jaala, Mäntyharju, Savitaipale, Luumäki, Sippola, Anjala, Elimäki, Lapinjärvi, Artjärvi, Orimattila, Nastola ja Heinola olivat antaneet yhteensä 630 henkilöä. Selvästi suurin kaukomuuttosuunta oli Savo 348 henkilöineen. Mutta yleensä kaikki maamme läänit olivat edustettuina. Kokonaisuudessaan jakautui Kuusankosken alueen väestö v. 1900 syntyperänsä puolesta 213 maamme kunnan kesken. Myöhemmältä ajankohdalta tehty tilasto todennäköisesti vielä lisäisi tätä lukua. Tässä mielessä tuleva seurakunta oli todella sekalainen.

Kauempaa muuttaneet toivat mukanaan kotiseudulta myös hengellisiä vaikutteita ja perinteitä, mitkä tulivat antamaan panoksensa paikkakunnan elämään ja eräissä tapauksissa, ellei suoraan niin ainakin välillisesti, edistämään oman seurakunnan perustamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Tehdasseutujen asukkaiden sielunhoito

Kymiyhtiö oli eräs niistä teollisuuslaitoksista, joita maahamme syntyi vuosisadan vaihteen molemmin puolin ja joiden ympärille muodostui uusia asutuskeskuksia, usein etäälle kirkonkylästä. Tämä ei jäänyt kirkonkaan taholta huomaamatta. V:n 1913 kirkolliskokous anoi senaattilta apurahaa sielunhoidon järjestämiseksi suuremmille tehdaspaikkakunnille. Senaatti pyysi asiasta tuomiokapitulien lausunnot. Tuomiokapitulit puolestaan pyysivät lausunnot ao. seurakuntien papistoilta ja piispainkokouksen asettama valiokunta laati niistä yhteenvedon hiippakunnittain. Sekä Porvoon hiippakunnan, mihin Iitti silloin kuului, että Savonlinnan hiippakunnan, jonka aluetta Valkeala puolestaan oli, osalta todettiin Kymiyhtiön tehdasalueitten olemassaolo, mutta minäkäänlaisiin konkreettisiin ehdotuksiin ei päädytty. Valiokunnan asennetta kuvaa seuraava ote sen lausun-

nosta: "Ei voi sanoa, että sielunhoito missään olisi niin täydellistä, ettei olisi paljon toivomisen varaa, mutta näyttää kuitenkin siltä, että yllämainitut työasemat eivät nykyään kaipaakaan erityistä toimenpidettä sielunhoitoon nähden, seurakunnat ja papisto kun itse ovat velkapäät tästä huolta pitämään ja myöskin yrittävät tehdä parhaansa".

Ajatus oman seurakunnan perustamisesta syntyy

Tehdaspaikkakunnallamme ajateltiin toisin. Jo käytännölliset seikat muodostivat vakavan esteen seurakuntaelämään osallistumiselle. Emäseurakuntien kirkot ja kirkkoherranvirastot olivat kaukana ja kulkuyh-

Juhlaesitelmän Kuusankosken yhdyskunnan varhaisemmasta uskonnollisesta elämästä ja seurakunnan perustamisesta piti rovasti Pentti Hissa

teydet olivat huonot. Tämä tuotti suuria hankaluuksia tehdasseudun väestölle. Taustalla lienee väikkynyt ajatus oman kunnan syntymisestä. Silloisen lainsäädännön mukaan nimittäin kirkollisen seurakunnan, jolla oli oma alue, tuli automaattisesti muodostaa oma kunta. Silti ei ole syytä epäillä, etteikö huoli väestön hengellisen hoidon ja säännöllisen seurakuntaelämän järjestämisestä ol-

lut päällimmäisenä. Eihän voinut mitenkään pitää riittävänä, että emäseurakuntien papisto kävi kerran pari kuukaudessa pitämässä hartaushetkiä tehdasalueella.

Kysymys tehdasyhdyskuntien muodostamisesta omaksi seurakunnaksi oli eräiden tietojen mukaan tehtaan johdon taholla ollut harkittavana jo aivan vuosisadan alussa. Joka tapauksessa joulukuussa 1914 jätettiin asiasta yhtiön johtokunnan päätöksen mukaisesti anomukset Porvoon ja Savonlinnan tuomiokapituleihin. Savonlinnan tuomiokapitulin asetuttua kielteiselle kannalle seurasi pitkäkallinen prosessi valituksineen, lausuntoineen ja kokouksineen, joka vihdoin johti senaatin 28. 12. 1917 antamaan myönteiseen päätökseen. Mutta sen mukaan seurakunta sai alkaa itsenäisen toimintansa vasta siten kun sillä on oma kirkko, pappila ja sopimus emäseurakunnan papiston kanssa siitä, etteivät heidän palkkatunsa tulisi loukatuiksi.

Lähetystyö voimakasta

Mutta asioiden virallisen käsittelyn ohella on kiinnitettävä huomiota tehdasseudun väestön vapaaehtoiseen uskonnolliseen toimintaan, joka hyvin merkittävältä osalta muokkasi maaperää oman seurakunnan perustamisajatukselle. Tältä alalta on erityisesti mainittava lähetystyö. Sen juuret ovat osaksi emäpitäjissä, mutta myös muualta muuttaneiden panos on ollut huomattava. Niinpä tiedetään, että Tampereelta Voikaalle vuosisadan alussa tulleet työmiehet Frans Oskar Helenius ja Johan Nieminen sekä heidän vaimonsa toivat suuren lähetysinnostuksen mukanaan ja tartuttivat sen toisiinkin. Tamperrellahan oli erityisesti Finlaysonin tehtaan piirissä syntynyt vilkasta lähetystoimintaa. Hyvin merkittävä oli Maunukselan koulun opettajana 1899—1912 toimineen Matti Saikkosen panos. Sitä ennen oli paikkakunnalla kuitenkin jo syntynyt lähe-

tysompeluseuroja. Vanhin niistä on tehtaalaisvaimojen Kymintehtaalle v. 1893 perustama ja edelleen toimiva ompeluseura.

1900-luvun alku on pitkälti toiselle vuosikymmenelle ilmeisesti ollut paikkakunnalla oikeata lähetyskautta. Tällöin vietettiin mm. joka kesä suuria lähetysjuhlia, erikseen Kuusaalla, Kymintehtaalla ja Voikkaalla, mutta niihin osallistuttiin yhteisesti kaikista kolmesta keskuksista. Lisäksi pidettiin ns. kuukausikokouksia. Voikkaalla v. 1908 pidetyillä juhlilla, joilla oli vieraana itse lähetysjohtaja Paasio, perustettiin 'Kymmin, Kuusan ja Woikan Lähetysyhdistys'. Vielä v. 1915 kirjoitetaan Suomen Lähetysseuranomissa "Kymmin, Kuusan ja Woikan L.y on maaseudun yhdistyksistä suurimpia ja samalla elinvoimaisimpia". On syytä kiinnittää huomiota siihen, että lähetysharrastuksen synnyttämä yhteys jo vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä ennakoiti tulevaa seurakuntayhteyttä.

Sekä Kymintehtaalla että Voikaalla oli rukoushuoneyhdistykset, joiden pyrkimyksenä oli rukoushuoneen rakentaminen. Voikaalla oli jo tonttikin keräysvaroin hankittuna, Kymintehtaalla niin ikään oli jo piirustuksetkin, mutta yhdistykset raukesivat sittemmin, kun ryhdyttiin ajamaan seurakunnan perustamista. Kymintehtaalla ja Voikaalla toimivat myös Nuorten Kristilliset yhdistykset.

1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä perustettiin maahamme lukuisia kristillisiä työväenyhdistyksiä. Sellainen oli myös Kymintehtaalla. Silloisissa oloissa kuuluminen kristilliseen työväenliikkeeseen merkitsi yleensä poisvetäytymistä poliittisesta työväenliikkeestä. Tästä syystä kristilliset työväenyhdistykset eivät voineet antaa sanottavaa panosta työväen piirissä. Myös Kymintehtaan kristillisen työväenyhdistyk-

Jatkuu s:lla 29

Yhtiömme ilmastointiala laajenee

Yhteistyöhön ruotsalaisen
AB Bahcon kanssa

Kaksi kolmasosaa ruotsalaisen ilmastointialan yrityksen AB Bahcon Suomessa toimivan tytäryhtiön Oy Aerator Ab:n osakkeista on siirtynyt Kymin Osakeyhtiölle. Tämän seurauksena Aeratorin Hangossa sijaitseva ilmastointialan tehdas liitetään vuoden vaihteessa yhtiön metalliteollisuuteen. Samalla Högfors-ilmastointilaitteiden valmistus siirretään Heinolan tehtaalta Hankoon, jossa tuotantoa tullaan lähitulevaisuudessa laajentamaan. Aerator jatkaa toimintaansa ilmastointialan markkinointi- ja asennusliikkeenä. Omistajan vaihtuminen ei aiheuta henkilökunnassa supistuksia enempää Heinolan tehtaalla kuin Aeratorinkaan piirissä.

Aeratorin joutuminen Kymin Osakeyhtiön omistukseen merkitsee yhtiön metalliteollisuuden voimistumista ilmastointialalla maassamme. Yhtiömme ja Bahcon välinen sopimus avaa aivan uudenlaisia vientimahdollisuuksia tällä nopeasti kasvavalla teollisuuden alalla, minkä lisäksi yhtiömme

pääsee osalliseksi Bahcon laajasta tutkimustoiminnasta ilmastointialalla.

Aeratorin kauppa ja yhteistointasopimus yhtiömme ja Bahcon välillä allekirjoitettiin Hotelli Savoyssa 19. 11. järjestetyn tiedotustilaisuuden yhteydessä. Valtiovaltaa edustivat teollisuusministeri Väinö Leskinen ja kansliapäällikkö Bror Wahlroos sekä ylijohtaja Pekka Rekola kauppa- ja teollisuusministeriöstä. Lisäksi tilaisuudessa oli läsnä Ruotsin Helsingin suurlähettiläs Gunnar Hägglöf ja lukuisia teollisuuden edustajia ja lehdistön sekä Yleisradion toimittajia. Ministeri Leskinen mainitsi puheenvuorossaan tämän toimenpiteen merkitsevän Kymin Osakeyhtiölle uutta aluevaltausta ja olevan varmaan edullinen ratkaisu kummankin osapuolen kannalta. Kymiyhtiön toimitusjohtaja Kurt Swanljung ja AB Bahcon toimitusjohtaja Ulf A. Styren valottivat puheissaan kauppiaan johdaneita syitä ja sen tarjoamia kehitys- ja vientiedellytyksiä.

Oy Aerator Ab:n osake-enemmistöä koskeva kauppa ja yhteistyösopimus Kymiyhtiön ja AB Bahcon välillä allekirjoitettiin 19. 11. Hotelli Savoyssa järjestetyn tiedotustilaisuuden yhteydessä, josta molemmat kuvamme.

Viereisellä sivulla AB Bahcon toimitusjohtaja Ulf A. Styren (toinen oik.) ja toimitusjohtaja Kurt Swanljung sopimuskirjat edessään. Äärimmäisenä oik. AB Bahco Ventilationin toimitusjohtaja Gunnar Hybinette ja vas. yhtiömme metalliteollisuuden johtaja Tor Stolpe.

Pöydän toisella puolella kaupan 'todistajina' teollisuusministeri Väinö Leskinen (toinen oik.), hänen vasemmalla puolellaan suurlähettiläs Gunnar Hägglöf ja kansliapäällikkö Bror Wahlroos, oik. ylijohtaja Pekka Rekola.

Ilmastointiala kehittyä maassamme lähivuosina Ruotsin esimerkin mukaan

Kun me etsimme vertailukohtaa maassamme tapahtuvalle kehitykselle, kohdistamme katseemme tavallisesti läntiseen naapurimaahan. Tälläkin kertaa on perusteltua menetellä näin. Ruotsissa on tapahtunut 1960-luvulla ilmastointialalla voimakas läpimurto. Ja on nimenomaan huomattava, että tämän alan tuotteiden markkinointi ei ole kasvanut pelkästään lisääntyneen rakentamisen johdosta vaan myös siksi, että ihmiset asettavat entistä suurempia vaatimuksia huoneilmalle niin kodeissa, laitoksissa kuin työpaikoilla.

Ruotsi Euroopan johtavin ilmastointimaa

Jos otetaan huomioon ilmastointikustannukset asukasta kohden, johtaa USA selvästi Ruotsin seurattava toisena. Näiden maiden jälkeen tulee

koko joukko Euroopan teollisuusmaita; Länsi-Saksa, Englanti, Ranska, Tanska ja Norja ovat ilmastointilaitteiden markkinoiden laajenemisen kynnyksellä, jonka USA ja Ruotsi jo ovat sivuuttaneet. Ruotsilla on aikaisen markkinoille tulon ansiosta nykyisin kaksi Euroopan suurinta ilmastointiyritystä.

Ilmastointialalla täällä Suomessa ollaan nyt jokseenkin samalla tasolla kuin Ruotsissa oltiin 1960-luvun alussa. Voinemme melkoisella todennäköisyydellä olettaa, että meillä ilmastointiala tulee lähivuosina kehittymään Ruotsin esimerkin mukaan, varsinkin jos rakentaminen maassamme lisääntyy ennusteiden mukaan. Lisäksi on otettava huomioon, että ilmastointialan kehitys ei ole riippuvainen yksinomaan ihmisen huoneilmalle asettamista vaatimuksista ja ra-

kennustoiminnan vilkkaudesta, vaan tulevaisuuden alana saattavat olla erilaiset ilman ja yleensä ympäristön saastumisen torjuntaan kehitettävät koneet ja laitteet.

Aerator ja Kymi-yhtiö

Kymin Osakeyhtiön metalliteollisuuden tuotanto-ohjelmassa ilmastointiala on varsin uusi. Se aloitettiin yhtiön Heinolan tehtaalla v. 1962 eikä se tällä hetkellä ole yhtiön metalliteollisuustuotteiden myynnistä kuin vain viitisen prosenttia. Kuitenkin tämän alan laajentamista on yhtiössämme pohdittu perusteellisesti ja nyttemmin ratkaisu eri vaihtoehtojen välillä on johtanut tulokseen, joka avaa yhtiömme ilmastointisuunnittelulle, -tuotannolle ja -markkinoinnille aivan uusia mahdollisuuksia ja näkymiä.

Tässä tilaisuudessa tehtävällä kaupalla ostaa Kymin Osakeyhtiö ruotsalaisen AB Bahcon Suomessa toimivan tytäryhtiön Oy Aerator Ab:n osake-enemmistön eli kaksi kolmasosaa osakkeista. Siten tämä huomattava ilmastointialan yritys on siirtynyt suomalaisiin käsiin.

Aeratorilla on Hangossa ajanmukainen teollisuuslaitos, joka liitetään Kymin Osakeyhtiön metalliteollisuuteen eli Högfors-ryhmään. Samalla Högfors-ilmastointilaitteiden valmistus siirretään yhtiön Heinolan tehtaalta Hankoon, jossa tuotantoa huomattavasti laajennetaan.

Aerator jatkaa toimintaansa ilmastointilaitteiden markkinointi- ja asennusliikkeenä. Sen myyntikonttori sijaitsee Helsingissä ja sillä on toimipisteitä eri puolilla maata. Yhtiön palveluksessa on noin 250 henkilöä. Omistajan vaihtuminen ei aiheuta suipistuksia eikä muutoksia henkilökunnassa.

Bahco ja Kymi-yhtiö

Tehtyyn kauppaan liittyy sopimus, jonka mukaan yhteistyö Bahcon

kanssa jatkuu. Hangon tehtaan valmistamia ilmastointilaitteita myydään sekä kotimaahan että Bahcon markkinoille Ruotsiin ja länsimaihin. Lisäksi Aeratorin markkinointitoiminta tulee suuntautumaan Itä-Euroopan maihin.

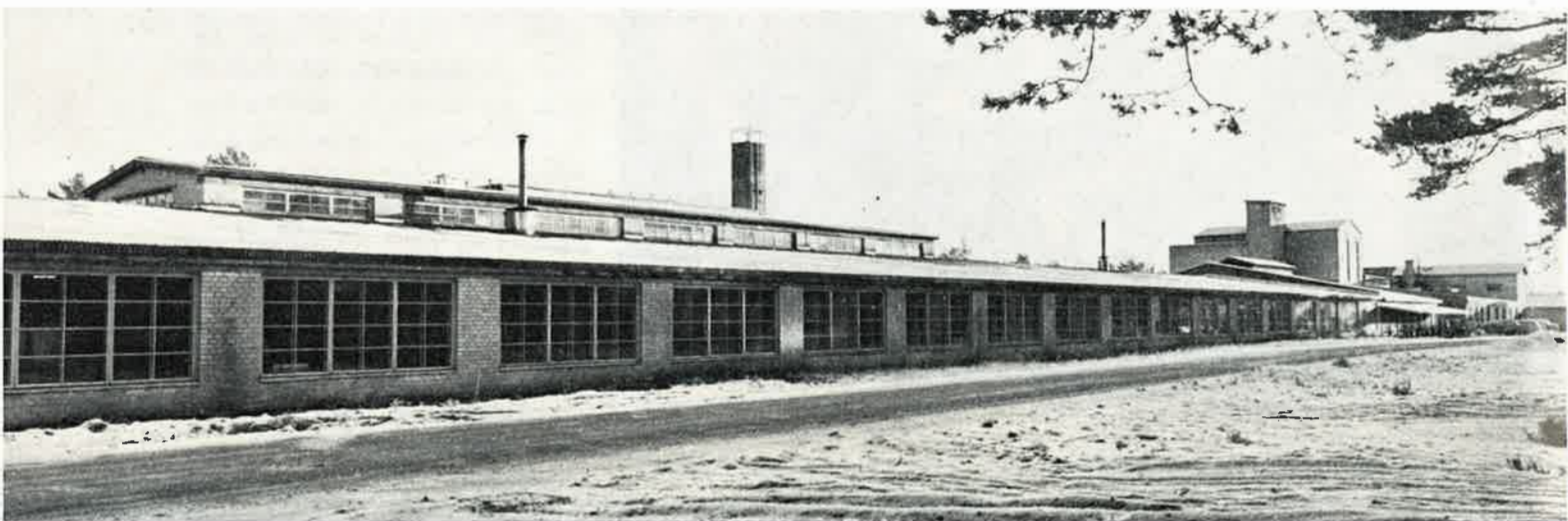
Bahco aloitti ensimmäisenä Skandinaviassa ilmastointilaitteiden valmistuksen ja on tällä alalla nykyisin yksi Euroopan johtavista yrityksistä. Bahcoon kuuluu Ruotsissa kolme tytäryhtiötä. AB Bahco Ventilation valmistaa ilmastointilaitteita asuinrakennuksiin ja erilaisiin laitoksiin,

kiinteitä ja siirrettäviä öljylämmittäviä lämmönlaitteita sekä kotitalouksiin liittyviä laitteita. AB Bahco Verktögin valmistamat työkalut ovat kautta maailman tunnettuja, minkä lisäksi sen tuotanto käsittää paineilma- ja hydraulisesti toimivia työkaluja. Kolmannen yksikön AB Mecmanin valmistusohjelmaan kuuluvat erityyppiset paineilman ja hydraulikan avulla toimivat säätölaitteet.

Bahco harjoittaa laajaa tutkimustoimintaa, jonka kohteina ovat viime vuosina olleet erityisesti ilmastointijärjestelmien kehittäminen sairaaloita,

teollisuutta sekä virasto- ja asuinrakennuksia varten.

Kymin Osakeyhtiön metalliteollisuuden tuotantokyky on nykyisin noin 40 000 tonnia erilaisia LVI-alan tuotteita. Erityisesti yhtiöllä on pitkäaikainen kokemus lämpö-vesituotteiden valmistajana. Oy Aerator Ab:n liittäminen yhtiön metalliteollisuuden organisaatioon parantaa yhtiön edellytyksiä ilmastointilaitteiden valmistajana, antaa sen käytettäväksi pitkälle viedyn tutkimuksen sekä tuotekehittelyn tulokset ja avaa sille uusia markkinoita.

Aeratorin tehdas sijaitsee Hangossa

Toimitusjohtaja Ulf A. Styren:

Kymiyhtiön ja Bahcon yhteistyö parantaa vientiedellytyksiä

AB Bahcon perustaja Bernt August Hjorth oli syntyjään suomalainen. Hän tuli Tukholmaan Taalintehtaalta. Hjorthin vuonna 1899 perustaman yhtiön virallisena nimenä oli aina vuoteen 1954 saakka B. A. Hjorth & Co., joskin nykyinen lyhennetty nimi Bahco on ollut yrityksen monien tuotteiden tavaramerkkinä jo paljon

kauemmin. Hjorth onnistui heti alkuun saamaan myyntioikeudet kolmelle senaikalaiselle keksinnölle: spriikeittimelle, jolle hän rekisteröi Suomessakin aikoinaan varsin tunnetun nimen Primus, jakoavaimelle sekä putkipihdeille. Näiden kolmen tuotteen myynti antoi sysäyksen uuden yrityksen suotuisalle kehitykselle.

Myöhemmin Bahco otti tehtäväkseen myös näiden tuotteiden valmistuksen.

Oy Aerator Ab:n kauppasopimuksen allekirjoitusilaisuudessa AB Bahcon toimitusjohtaja Ulf A. Styren mainitsi mm. seuraavaa:

— Suomen markkinoilla on ollut Bahcon toiminnassa erityinen asema aina siitä lähtien, kun B. A. Hjorth perusti yrityksensä. Vaikka meillä on ollut täällä etunamme hyvät edustajat, olemme tehneet yhteistyötä pääasiassa suomalaisten yritysten agentuuriliikkeiden välityksellä. Itsenäisen toiminnan aloitimme Suomessa vasta vuosien 1964—1965 vaihteessa,

jolloin Oy Aerator Ab siirtyi omistukseemme.

— 50-luvun aikana yhtiömme tuotannon painopiste siirtyi tuulettimista ilmastointilaitteiden valmistukseen. Vasta silloin alettiin oivaltaa, mikä merkitys oikein käsitellyllä ilmalla on ihmisen viihtyvyydelle ja hänen terveydelleen. Samanaikaisesti ilman epäpuhtaudesta alkoi tulla entistä vakavampi ongelma. Me vastasimme yhteiskunnan kasvaviin vaatimuksiin laajentamalla investointitoimintaamme ilmastointialalla sekä tutkimus- ja kehitystyön alueella.

— Viime vuosina olemme tuntenee erityisesti tarvetta sopeuttaa oikealla tavalla Aeratorin toiminta suomalaisiin olosuhteisiin. Ottaen huomioon ne suuret mahdollisuudet, jotka meillä on Suomen markkinoilla, olemme pyrkineet vahvistamaan Aeratorin asemaa sekä luomaan yritykselle nopeampia laajenemisen mahdollisuuksia. Näiden arvioiden valossa on tarkasteltava nyt Kymin Osakeyhtiön kanssa solmimaamme yhteistyösopimustakin.

— AB Bahco Ventilationin tärkein tuotannonhaara on toimistojen, tavaratalojen, sairaaloiden ja asuinrakennusten ilmastoinnissa tarvittavat laitteet. Lisäksi Bahco on laajentanut toimintaansa teollisen ilmankäsittelyn alueelle, jonka tärkeimpiä kohteita ovat savukaasujen puhdistus ja pölyn erottelu.

— Tutkimus- ja kehitystyömme ansiosta tiedämme, että yhä laajemat ja merkityksellisemmät tehtävät odottavat niitä, jotka työskentelevät ilmankäsittelytekniikan parissa. Näin ei ole asian laita ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa, vaan eri tahoilla maailmaa. Kaikki viittaa myös siihen, että Kymin Osakeyhtiön ja Bahcon välillä aloitettu yhteistyö ei tule rajoittumaan pelkästään omiin markkinoihimme, vaan antaa meille mahdollisuuden tehdä tuotteitamme tunnetuksi myös maittemme ulkopuolella.

Aeratorin tehdas — yhtiömme uusin tuotantolaitos

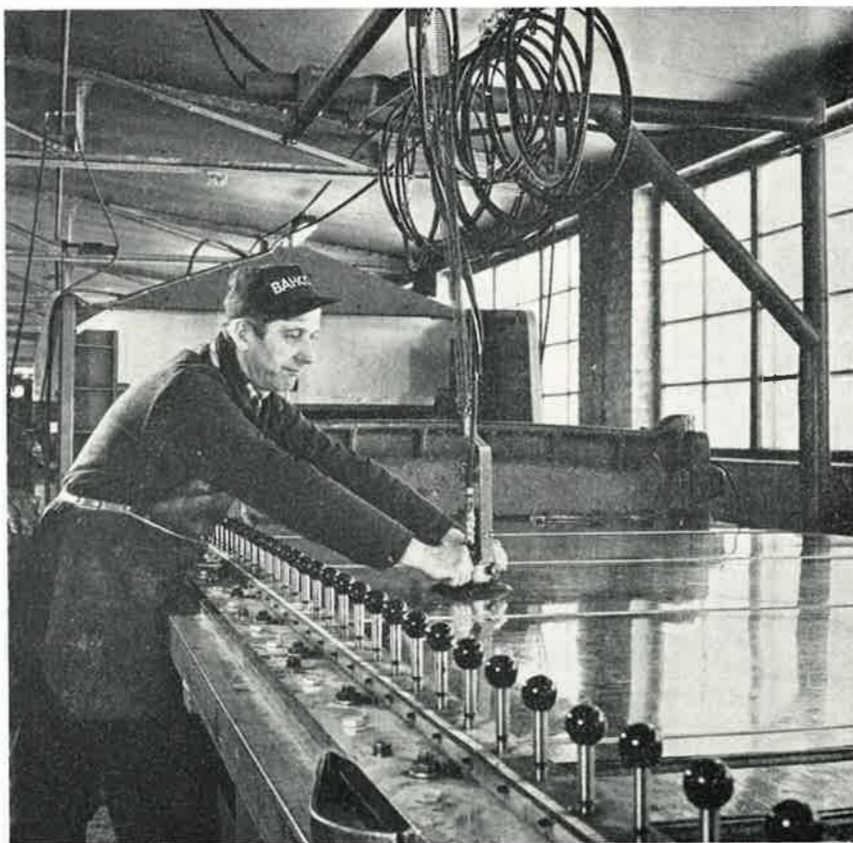
Oy Aerator Ab perustettiin v. 1949 ja se on kehittynyt yhdeksi maamme johtavista ilmastointialan yrityksistä. V. 1954 Aerator teki lisenssivalmistussopimuksen ruotsalaisen Ab Bahcon kanssa ja v. 1965 yhtiön osakekanta siirtyi Bahcon omistukseen. Nykyisin yhtiön palveluksessa on n. 250 henkeä. Yhtiön toimitusjohtajana on ins. Bror Hjorth. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Helsingissä Lauttasaaressa ja sivukonttoreita on Porissa, Oulussa sekä Jyväskylässä. Viimeisen tilinpäätöksen mukaan yhtiön liikevaihto oli 14,7 miljoonaa markkaa.

Yhtiö urakoi sekä teollisuus- että huoneilmastointia. Ilmastointikanavien ja kierresaumaputkien valmistus

tapahtuu yhtiön Hangossa sijaitsevassa tehtaassa. Niiden valmistus on pitkälle koneistettu ja automatisoitu. Sen sijaan ilmastointiin tarvittavat laitteet tuodaan Ruotsista AB Bahcon tehtailta.

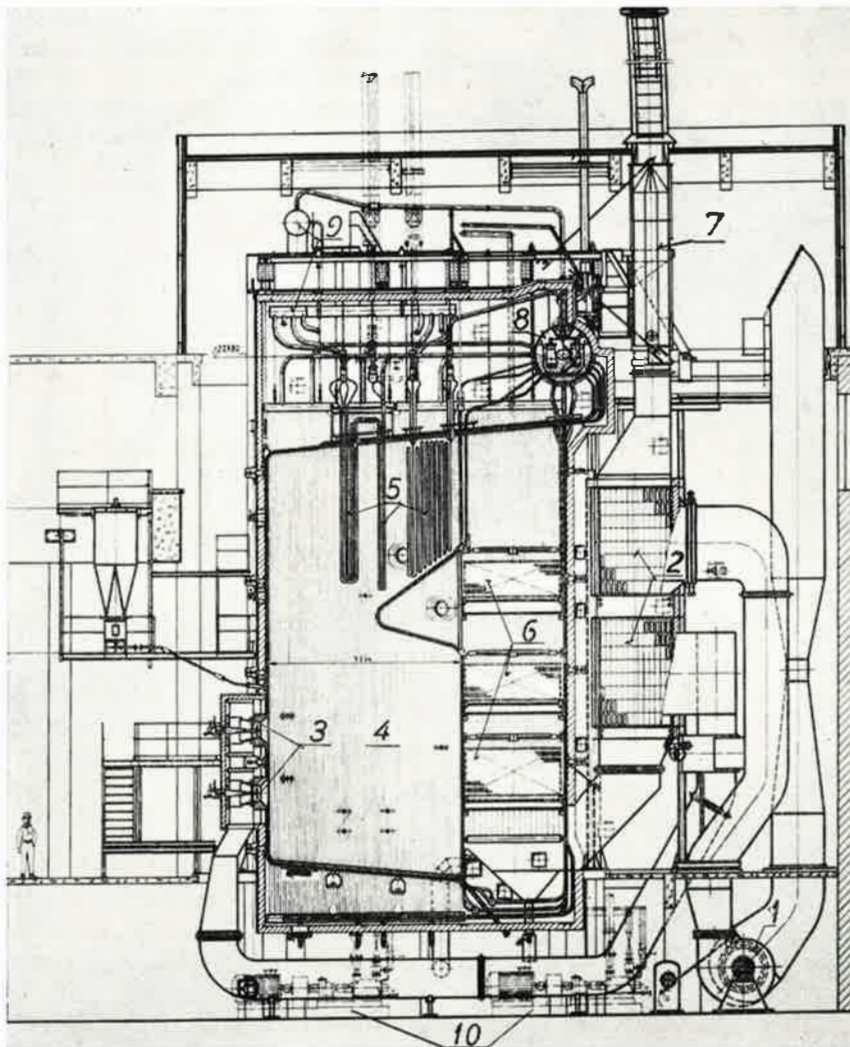
Aeratorin viimeisistä ilmastointiurakoinneista mainittakoon Akateemisen Kirjakaupan uusi kirjapalatsi, Temppeliaukion kirkko, Keski-Pohjanmaan keskussairaala sekä Myllypuron sairaskoti itäisessä Helsingissä.

Aeratorin tehtaassa on ilmastointikanavien valmistus pitkälle koneistettu ja automatisoitu. Peltiseppä Anton Vinberg leikkaamassa peltiä.

Voikkaan höyryvoimalaitoksen uusi öljyä polttoaineena käyttävä höyrykattila

Lokakuun alkupuolella otettiin Voikkaan tehtaan höyryvoimalaitoksella käyttöön uusi höyrykattila Vo K 3 apulaitteineen. Kattila liittyy osana voimalaitoksen uudishankintaohjelmaan, jonka ensimmäisenä vaiheena nousi kattilalaitoksen viereen vuoden 1968 lopulla uusi 10 000 m³:n öljysäiliö. Kattilalaitoksen laajennus tuli ajankohtaiseksi paperitehtaan PK 18 tilauksen yhteydessä. Tutkimuksen jälkeen päädyttiin tulokseen, että niissä olosuhteissa hankittaisiin kattila, joka voisi hoitaa uuden paperikoneen aiheuttaman höyrynkulutuksen kasvun sekä turvata lauhdevoiman tuotantomahdollisuuden koko Voikkaan konekapasiteetin osalta. Näin ollen kattila tulisi aluksi olemaan tyyppillisesti huippukattila.

Voikkaan höyryvoimalaitoksen käyttöinsinööri Pauli Virtanen

Ennestään laitoksella on kaksi vanhaa ketjuarinakattilaa, joiden yhteinen höyryteho tunnissa on noin 60 tonnia 33 ilmakehän paineista höyryä. Ne ovat nykyisin pelkästään varakattiloina. Jatkuvassa käytössä olevat kaksi muuta kattilaa kehittävät tunnissa yhteensä noin 180 tonnia 64 ilmakehän paineista höyryä, jonka lämpötila on 490° C. Uusi kattila Vo K 3 hankittiin samalle höyrynpaineelle ja lämpötilalle. Sen teho on 60 tonnia tunnissa. Polttoaineena on raskas polttoöljy ja se toimii ylipaineämmityksellä. Siten Vo K 3 on yhtiön ensimmäinen pelkästään öljyä polttoaineena käyttäväksi suunniteltu suurteho-kattila. Vaikka öljy on sinänsä kallis polttoaine, öljykattilalaitos on hankintakustannuksiltaan halpa. Lisäksi se on helppokäyttöinen, jolloin pitkälle viety automatisointi ja

Leikkauskuva uudesta Tampella—Babcock & Wilcox-kattilasta: 1) palamisilmapuhallin, 2) palamisilman esilämmitin, 3) öljypolttimet, 4) tulipesä, 5) tulistin, 6) ekonomiseri, 7) savupiippu, 8) höyrylieriö, 9) tulistetun höyryn jäähdytin, 10) syöttövesipumput.

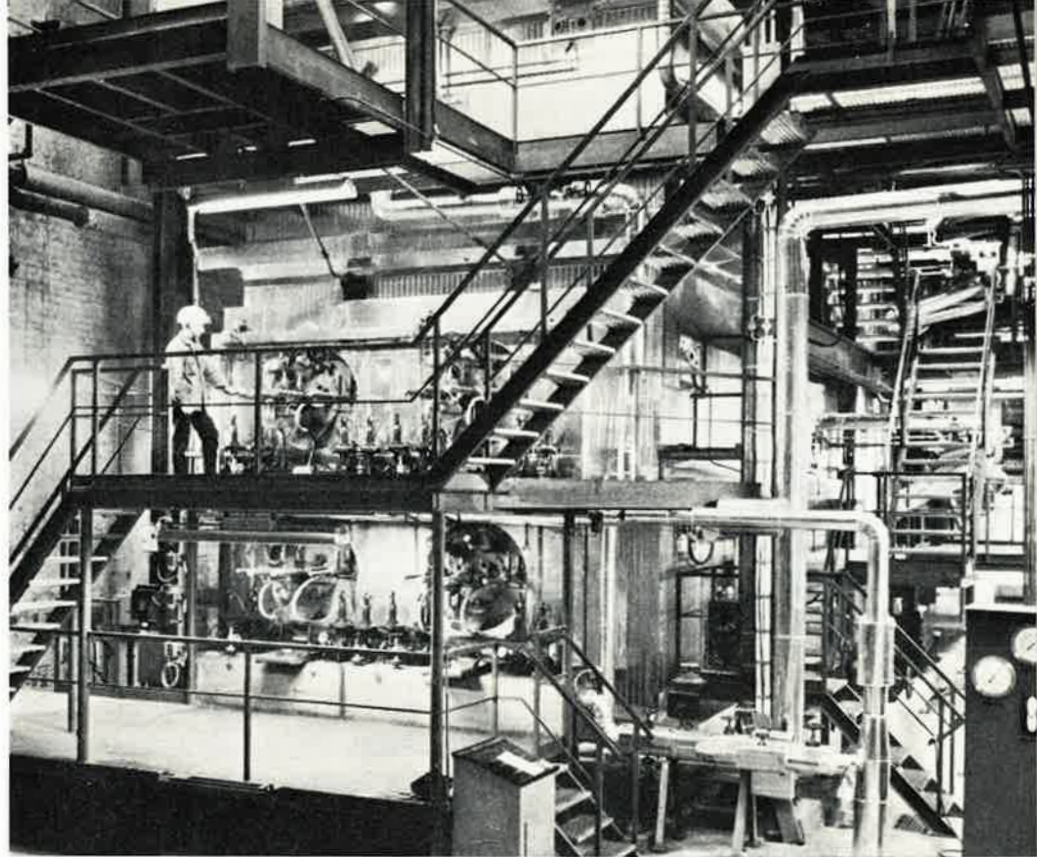
kauko-ohjattavuus ovat mahdollisia. Huippukattilan kohdalla näillä teki-
jöillä on huomattava merkitys.

Kattila apulaitteineen, syöttövesi-
järjestelmä sekä mittaus- ja säätölait-
teet suunnitteluineen kuuluivat kaikki
Oy Tampella Ab:n kokonaistoimituk-
seen. Kattila on yleisrakenteeltaan ta-
vanomainen ripustettua rakennetta
oleva luonnonkiertoinen säteilykatti-
la, joka on valmistettu Suomessa eng-
lantilaisen Babcock & Wilcox Ltd:n
lisenssillä.

Kattila on sijoitettu kattilahuoneen
vanhimpaan osaan joen puoleiseen
päähen. Kattilan käyttö sekä valvon-
ta tapahtuvat rakennusryhmän toi-
sessa päässä olevasta ohjaamosta.
Vo K 3:n suunnittelussa lähdettiin sii-

Kattila kuvattuna öljypoltinten ja tuli-
pesän korkeudelta. Tämän Voikkaan
tehtaan uuden voimanlähteen teho on
60 tonnia höyryä tunnissa ja se on
yhtiön ensimmäinen pelkästään
öljyä polttoaineenaan käyttävä
höyrykattila.

Raskaan öljyn pumppuasema sijaitsee
kattilan alapuolella kellarikerroksessa.
Kuvassa 3. lämmittäjä Leo Alanne
avaamassa kiertventtiiliä.

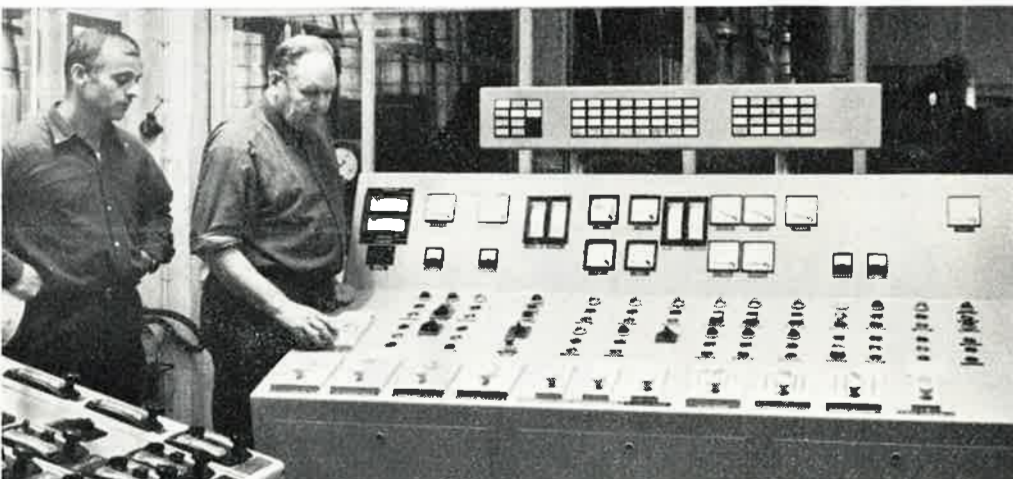
tä, että käynnissä olevan kattilan
kaikki käyttötilanteet ja -toimenpi-
teet voidaan hoitaa ohjaamosta käsin
lukuun ottamatta öljypoltinten ja
-suodattimien puhdistusta. Edelleen
pyrkimyksenä oli, että kattilan auto-
matiikka sekä ohjaus- ja suojalaitteet
hoitaisivat tavallisimmat häiriötilan-
teet turvallisella tavalla. Tähänasti-
nen koekäyttö on osoittanut, että täl-
tä osin on onnistuttu. Kuitenkin on
todettava, että koneistojen säännöllin-
nen tarkkailu paikan päällä on pit-
källekin automatisoidussa laitoksessa
välttämätön ja että automatiikan
käyttövarmuus riippuu suuresti sen
huollosta.

Muutamissa suhteissa uusi Vo K 3
edustaa kattilatekniikan viimeisintä
kehitysvaihetta. Näistä merkittävim-
piä on tulipesän ja ensimmäisen esi-
lämmittinsolan seinärakenne. Se on ns.
kalvoseinä, joka muodostuu 63,5
mm:n läpimittaisista putkista. Put-
kiin on valmistusvaiheessa kiinnitetty
vastushitsaamalla kapea lattarauta,
ns. evä. Kattilanvalmistajan konepa-
jalla eväputkia hitsataan toisiinsa
muodostamaan sopivan levyisiä pa-
neeleita, joihin kiinnitetään valmiiksi

jakokammiot. Paneelin koon määrää-
vät kuljetusolosuhteet. Voikkaan kat-
tilan tapauksessa paneelit olivat lähes
kaksi metriä leveitä ja seitsemän,
kahdeksan metriä pitkiä. Asennuspai-
kalla paneelit nostettiin kohdalleen ja
hitsattiin yhteen, jolloin muodostui
täysin kaasutiivis kalvoseinä.

Koska kattilassa on ylipainelämmi-
tys, kaasutiiveys onkin ehdottomasti
vaadittava ominaisuus koko savukaa-
sun koskettamalle osalle kattilaa. Yli-
painelämmitys tarkoittaa sitä, että pa-
lamiskaasut poistetaan tulipesästä pa-
lamisilmapuhaltimen antaman ylipai-
neen avulla. Lisänä on savupiipun an-
tama veto, joka pienillä kuormilla
riittää pitämään vetoa tulipesässä.
Suurimmillaan kaasujen paine tulipe-
sässä on n. 200 mm:n vesipatsasta.
Tulipesä on mitoitettu kestäämään
noin 1200 mm:n vesipatsaan paineen.

Kattila on varustettu neljällä
Babcock & Wilcoxin öljypolttimella.
Polttimissa öljy sumutetaan n. 10 il-
makehän paineisen höyryn avulla. Jo-
kaisella polttimella on nestekaasulla
toimiva sytytin. Kaikki poltinten sy-
tytykseen ja sammutukseen liittyvät
toiminnot tapahtuvat sähkö-pneu-

Höyryvoimalaitoksen päävalvomosta käsin hoidetaan sekä uuden että toisen vanhemman kattilan käyttö ja valvonta. Ohjauspulpetin ääressä vuoromestari Nils Åberg (vas.) ja päälämmittäjä Eino Kauppila.

maattisen poltinautomaatiikan ohjaamina. Poltinautomaatiikan tehtävänä on toisaalta huolehtia oikeasta toimintajärjestyksestä, toisaalta estää poltinten käyttö niiden toiminnalle epäedullisten olosuhteiden vallitessa. Vo K 3:ssa on polttolaitteisiin ja poltinautomaatiikkaan kiinnitetty korostetusti huomiota. Siihen antoi aiheen samanlaisessa kattilassa viime keväänä tapahtunut tulipesäräjähdyks. Yhteistyössä parhaiden saatavissa olleiden

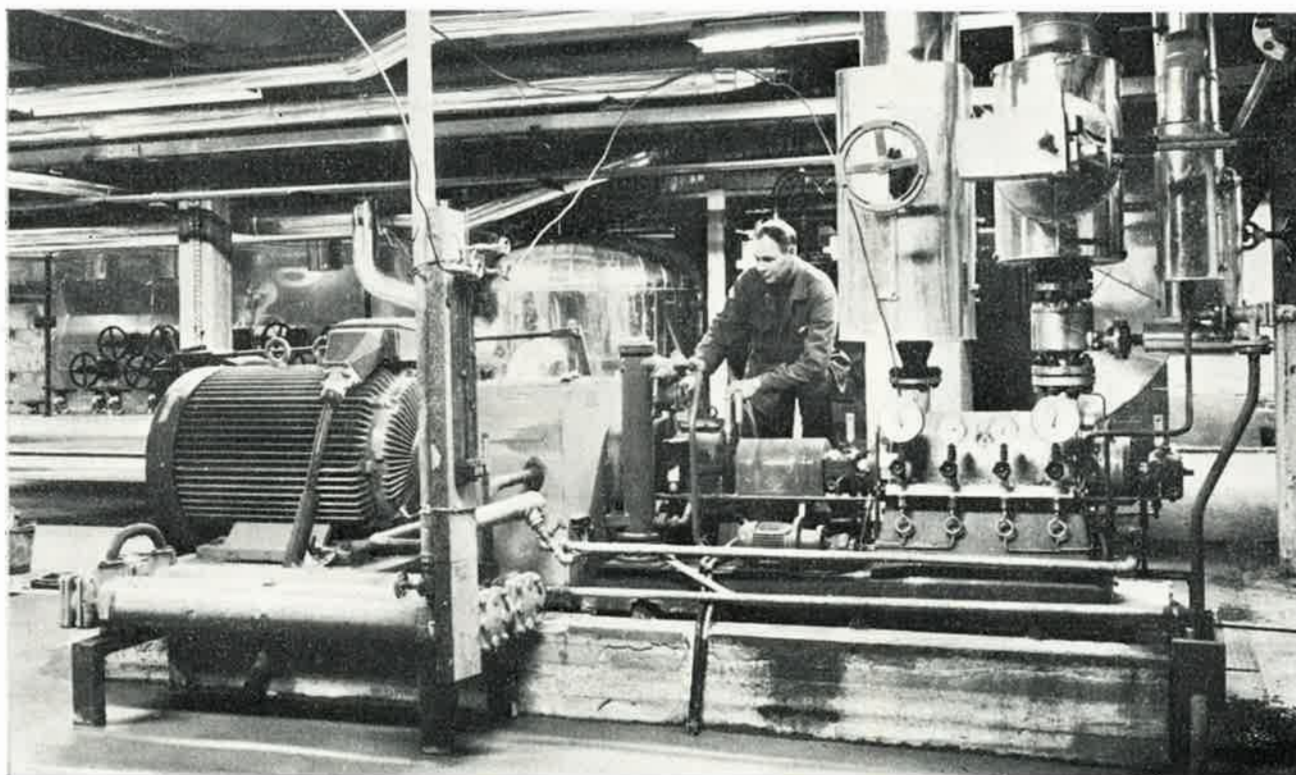
asiantuntijoiden kanssa täydennettiin laitteita sekä lisättiin automaatiikkaan osa, jolla lämmittäjälle osoitetaan automatiikan aikaansaamat toiminnot valvomon ohjauspulpetissa olevilla merkkilampuilla. Kunkin polttimen liekkiä tarkkaillaan mittamalla liekissä syntyneen ultraviolettisäteilyn voimakkuus.

Kattila-automaatiikka eli kattilan toimintaan liittyvät säädöt ovat pneumaattiset ja sinänsä tavanomaiset lu-

kuun ottamatta sitä, ettei ylipainekattilassa tarvita tulipesän vedonsäätöä.

Uudella kattilalla ei ole erillistä lämmittäjää. Päävastuu kattilan käynnistä on ohjaamossa olevalla päälämmittäjällä. Kattilan tarkkailun ja sen aiheuttamat työt hoitaa kiertävä lämmittäjä. Kattilan koekäyttö- ja viritysvaihe on myös opettelua varten. Se että siinä vaiheessa on välttytty suuremmilta häiriöiltä, osoittaa että kokenut käyttöhenkilökunta on hyvin oppinut käyttämään uusia laitteita.

Kattilaan kuuluu kaksi sähkökäyttöistä syöttövesipumppua, molemmat on varustettu hydraulisella kytkimellä. Toisen pumpun lukemia tarkastamassa 1. lämmittäjä Pentti Rautio.

Vas:Ita Salon VPK:n palomiehet Jorma Pelttonen ja Pentti Kuusisto sekä automaattikoneenhoitaja Jarmo Heinonen TPK:sta

Salon tehtaalla paloharjoitus

Salon sokeritehtaalta tehtiin 11. 11. raskaita venttiilejä koskeva tilaus. Samalla sovittiin, että venttiilit luovutetaan varastosta klo 18 mennessä. Sokeritehtaan kuorma-auto saapui tehtaan pihaan klo 18, jolloin osasto 31:n työnjohtaja määräsi käytössä olevan nestekaasulla toimivan trukin siirtämään venttiilit pihalla odottavaan autoon. Trukin ajaessa avonaisesta palo-ovesta sisälle keskusvarastoon se törmäsi yllättäen ovenpieleen ja syttyi silmänräpäyksessä palamaan. Koko trucki oli hetkessä liekkien peitossa ja kuljettajan onnistui vaikeasta palovammasta huolimatta pelastautua viime hetkessä roihuavalta istuimeltaan. Oviaukkoon jäänyt trucki esti palo-oven sulkeutumisen ja sai siten aikaan sen, että sekä tarvike- että messinkivaraston hyllyt syttyivät tuleen. Työnjohtaja hälytti työntekijät huutamalla ja palokunnan lähimmällä puhelimella.

Tässä lyhyesti Salon tehtaan paloharjoituksen tilanneselostus.

Minuutin kuluttua harjoitustilanteen alkamisesta tehtaan palokunnan miehet aloittavat sammutustyön 30 kilon hiilihapposammuttimella. Klo 18.05 saapuu Salon VPK:n viisi paloautoa ja sammutustyö voi palopäällikön johdolla jatkua tehokkaasti. Miehillä on käytettävissään pientehosammuttimet. Klo 18.06 on ensimmäiset letkut jo suunnattu tulikes-

kukseen ja klo 18.10 kaikki letkut käytössä. Palokeskuksen vaikean sijaintipaikan vuoksi tuli saattaa leviätä kolmeen eri tehdashalliin. Tehtaan pohjakaavio on nimittäin T-mallinen ja palo syttyi varsin lähellä tehdashallien yhtymäkohtaa. Tuli leviää alussa nopeasti, mutta saadaan tehokkailla sammutusvälineillä ja koulutetulla miehistöllä nopeasti tukahdutetuksi. Klo 18.32 tilanne on ohi ja palo sammutettu.

Koko harjoitukseen käytettiin aikaa 32 minuuttia. Sammutustöihin osallistui tehtaan oman palokunnan lisäksi 44 miestä Salon VPK:sta. Tilanteen oli suunnitellut Teollisuusvakuutus.

Sammutustöiden jälkeen seurasi harjoituksen arvostelu. Tuomariston muodostivat everstiluutnantti Otto Holm ja palopäällikkö Matti Siven Teollisuusvakuutuksesta sekä aluepalopäällikkö Toivo Tarkkanen Salosta.

Tilaisuuden alkajaisiksi isännöitsijä Rauno Renko toivotti palomiehet jälleen kerran tervetulleiksi tehtaalle tilanneharjoitukseen, jonka avulla on mahdollisuus tositilanteen varalle saada paljon hyödyllistä oppia. Everstiluutnantti Holm esitti arvostelussaan palon kulun sekä VPK:n toiminnan eri vaiheet. Hän kiitti palomiehiä hyvästä suorituksesta. Huomautuksen eversti Holm teki ensiapuryhmän puuttumisen johdosta. Palotarkastaja

Siven kiitti puolestaan palopäällikköä harjoituksen hallitusta johtamisesta ja tuloksellisesta tiedustelusta palon aikana. Tilaisuuden päätteeksi esitettiin opetuselokuva puisen asuinrakennuksen sammutustoimenpiteistä.

Salon VPK:n ja tehtaan palopäällikön, työnjohtaja Pentti Suomisen mielestä tällaiset harjoitukset ovat ensisijaisesti ennalta ehkäisevää tulen torjuntaa. Tavoitteena on, että tehtaan omat paloryhmät samoin kuin Salon VPK oppisivat tuntemaan tehtaan arat paikat mahdollisimman tarkoin, jotta tositilanteen tullen sammutus ja suojelutoimenpiteet olisivat mahdollisimman tehokkaat, kertoi palopäällikkö Suominen.

Tehtaan palokuntaan kuului aluksi yksinomaan VPK:n miehiä. Tämä ratkaisu osoittautui ajan mittaan kuitenkin riittämättömäksi, joten molemmille työvuoroille muodostettiin oma paloryhmä. Näiden johtamisesta vastaavat nykyisin työnjohtajat Arvo Bang ja Jaakko Leppävuori. Tehtaan palokuntaan kuuluvat tällä hetkellä seuraavat miehet: Antti Laiho, Onni Suominen, Aarne Kotamäki, Risto Lehti, Timo Laine, Juhani Jalonen, Viljo Oksanen, Mauri Laaksonen, Markku Paijola, Viljo Virtanen, Eero Suomi, Kosti Paijola, Teuvo Sassi, Reino Raunio, Vieno Laine, Antti Karanen, Esko Tuominen ja Viljo Sinivuori.

Sisäisestä tiedottamisesta yhtiössämme

Tiedottamisesta on tullut yksi nykyajan toistuvasti käytetyistä iskusanoista. Useasti puhutaan informoinnista ja informaatiosta ikään kuin se antaisi asialle enemmän pontta. Tiedottamisen tarpeellisuutta ja menetelmiä on tutkittu tieteellisesti ja ehkä juuri siitä syystä keskustelua tästä tärkeästä asiasta rasittaa usein liika teoreettisuus. Äärimmillen vietyinä se samoin kuin toinen paljon viljelty sana organisaatio tulevat ikään kuin itsetarkoituksiksi. Todellisuudessa kummatkin ovat vain välikappaleita ja järjestelmiä tärkeiden päämäärien saavuttamiseksi julkisissa yhteisöissä, yrityksissä, kansalaistoiminnassa ja ylipäänsä kaikessa inhimillisessä toiminnassa. Tiedotustoimintaa on suunnattomasti meidän aikanamme helpottanut tiedotusvälineiden kehittyminen. Välttämätön edellytys on myös ollut sivistystason kohoaminen, joskin samalla asenteet ovat muuttuneet kriittisemmiksi.

Yrityksen piirissä puhutaan tavallisesti ulospäin suuntautuvasta ja sisäisestä tiedotustoiminnasta. Raja ei kylläkään ole selvästi vedettävissä. Yhtiön sisäinen tiedottaminen kantautuu usein toistenkin kuuluviin ja yhtiön sisällä reagoidaan herkästi siihen, mitä ulkopuolella yhtiöstä sanotaan. Joka tapauksessa yhtiömme palveluksessa olevia kiinnostaa erityisesti yrityksemme sisäinen tiedotustoiminta. Se on jokaiselle tärkeä yksistään varsinaisen työnteon kannalta, mutta sen avulla me luomme myös kuvan osastostamme, tehtaastamme, yhtiöstämme ja sen asemasta maamme talouselämässä. Aloitamme lehtemme tässä numerossa yhtiömme sisäistä tiedotustoimintaa koskevan kirjoitussarjan ja ensimmäiseksi kerromme kentän mielipiteistä.

*Karkekilan tehtaan päälähtäjä
mies Aleksi Aalto:*

Tiedottaminen työpaikalla on edelleen valtaosaltaan yksipuolista käskujen jakamista. Siihen ei liity neuvottelua eikä selvitystä, miksi työ on suoritettava juuri näin. Viime aikoina on kuitenkin alkanut näkyä merkkejä toisenlaisesta asennoitumisesta nimenomaan insinöörien suhtautumisessa työntekijöihin. Työasioista saatua syntyy keskustelu, jossa työntekijäkin voi esittää ammattimiehen osaa.

Erittäin hyödyllisiä olisivat työosastoilla silloin tällöin pidettävät tiedotustilaisuudet. Niitä on joillakin osastoilla pidettykin ja tulokset ovat olleet lupaavia. Mitä paremmin työntekijät tuntevat ainakin oman osastonsa asiat, asetetut tavoitteet ja niiden toteuttamismahdollisuudet, sitä paremmin työt varmaan sujuvat. Ja epäilemättä olisi myös työnjohdolle ja insinööreille suureksi avuksi, jos he olisivat selvillä työntekijöiden käsi-

tyksistä, kokemuksista ja mielialoista.

Myönteisenä piirteenä on niin ikään pidettävä tuotantokomitean toiminnan vilkastumista. Aikaisemmin pidettiin vain lain määräämät vähimmäiskokoukset ja tavallisesti ne eivät kestäneet kuin tunnin. Niistä sai sen käsityksen, että tarkoituksena oli vain pelkkä lain kirjaimen toteuttaminen. Viime aikoina sen sijaan tuotantokomiteoiden kokouksia on pidetty jopa kuukausittain ja niissä on saatu kuulla seikkaperäisiä selostuksia, jotka ovat synnyttäneet keskustelua, kyselyjä ja mielipiteiden vaihtoa.

Myös työntekijöiden asenteissa on havaittavissa muutosta parempaan päin. Kun aikaisemmin jokin tehtävä määrättiin suoritettavaksi siten, että työntekijät pitivät sitä oman kokemuksensa valossa huonona ratkaisuna — olivat sitä mieltä, että menee päin mäntyä — eivät he ryhtyneet asiaa oikaisemaan. Mitä se meihin kuuluu, tehdään niin kuin herrat käskivät.

Nyt sen sijaan jo ääneen manataan, mitä pahusta tämä nyt näin pitää tehdä, kun sen voisi toteuttaa paremminkin ja varmaan myös taloudellisesti.

Toivottavasti nämä myönteiset oireet ovat lupauksia avomielisemmän tiedottamisen ja molemminpuolisen luottamuksellisemman suhtautumistavan nopeasta edistymisestä. Yksinkertainen tehtävä se ei ole, sillä ennakkoluulot ovat syvällä niin puolin kuin toisin. Ei ole suinkaan harvinaista, että työntekijän hyvässä tarkoituksessa esittämän mielipiteen esimies saattaa helposti käsittää häneen kohdistuvaksi arvosteluksi. Edistymisen esteenä on myös alituinen kiire ja usein tärkeäänsä kysymykseen saa vastauksen, ettei minulla ole nyt aikaa syventyä sellaiseen. Toistaiseksi tiedotuskanavat ovat ainakin käytännössä lyhyet ja ahtaat. Läheskään aina ei olla selvillä edes oman työosaston organisaatiosta. Siitä varsin tuore esimerkki:

Kaksi jo kauan tehtaan palveluksessa ollutta naista tiedusteli työnjohtajaltaan vastausta erääseen työhön liittyvään pulmaansa. Esimies ei kuitenkaan katsonut voivansa ratkaista sitä vaan käski heitä hoitamaan asiansa eteenpäin sanomatta kuitenkaan, kenen puoleen heidän piti kääntyä. Neuvottomina naiset kääntyivät pääluottamusmiehen puoleen tiedustelemalla, ketä työnjohtaja mahtoi tarkoittaa ja miten he voisivat saada kysymyksiinsä vastauksen ja ratkaisun.

Ja lopuksi toivomus Kymi-Yhtymän ja Tiedotuslehden sisältöön nähden. Toivoisimme niiden palstoilla paljon enemmän tehdastamme ja yleensä koko yhtiön metalliteollisuutta koskevia tiedotuksia, uutisia ja kuvauksia. Meitä yhtiön metalliteollisuuden piirissä työskenteleviä on paljon, lähes kolmannes koko yhtiön henkilökunnasta.

Karkkilan tehtaan tuotantokomitean jäsen Hilja Peltola:

Olen ollut nyt päättävän kaksivuotiskauden Karkkilan tehtaan tuotantokomitean jäsen. Minulle henkilökohtaisesti tuotantokomiteassa oleminen on ollut erittäin antoisaa. Vaikka olenkin ollut tehtaalla koko aikuis-

ikäni, en ole tiennyt tehtaasta juuri mitään. Tehdas on niin miesten hoidossa, että puheenjohtajallekin tuotti vaikeuksia muistaa, että mukana oli myös nainen. Olen mielenkiinnolla seurannut tehtaan johdon ja eri alojen asiantuntijoiden esityksiä tehtaan asioista. Olen myös saanut tutustua Heinolan tehtaaseen ja vanhaan Verlan tehtaaseen, joka minua kovasti viehätti. Myönteisenä seikkana pidän myöskin vilkasta keskustelua, jota käydään komitean kokouksissa. Sen avulla päästään keskinäiseen vuorovaikutukseen. Jokapäiväisessä työelämässä tällainen on ollut ja on edelleenkin harvinaisempaa.

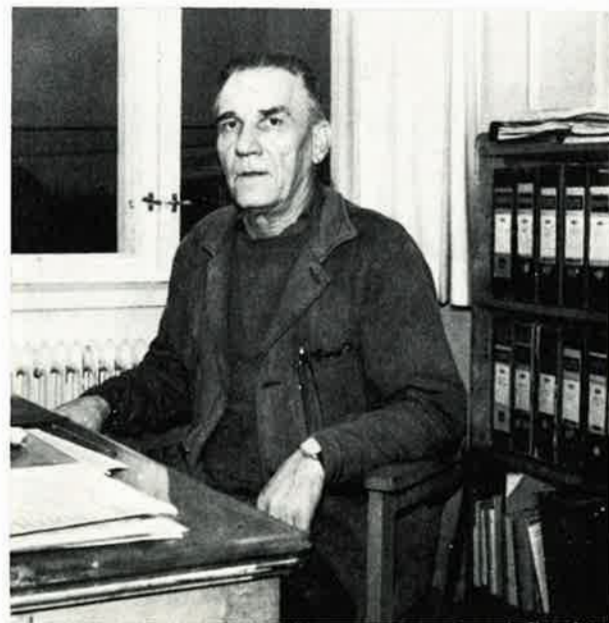
Nykyisten sopimusten ja neuvottelujen aikakaudella konttorihenkilökunta — nimenomaan naiset — ovat jääneet unohtuksiin. Naiset tekevät annetut tehtävät. Useille nämä työt ovat samoja päivästä toiseen. Ei ole mahdollisuutta tutustua edes 'omaan' tehtaaseen, vielä vähemmän muihin. Työn viihtyvyyteen liittyvistä asioista ei juuri keskustella. Puuttuu rohkeutta ja pelätään, että toivomuksista puhumalla annetaan itsestä negatiivinen kuva. Niin, ja kenelle puhuisi? Mielestäni juuri naisten kohdalla jää henkistä pääomaa käyttämättä.

Tietenkin monet työpaikan asiat, kun niitä ei tiedoteta, eikä niistä avoimesti voida keskustella, vuotavat ja lähtevät huhuina liikkeelle, ja niil-

le käy kuin tarinalle kolkkien leikissä: Miten huhu syntyy?: Kerroin ensimmäiselle pojalle pienen tarinan ja tämän piti kertoa se seuraavalle jne. kunnes viimeinen (kahdestoista) kertoi sen sitten koko ryhmälle, jolloin tarinalla ei enää ollut alkuperäisen kanssa juuri mitään yhteistä.

En muista, että konttorihenkilökunnalle olisi järjestetty tiedotustilaisuuksia. Viime vuosina pidetyt tilanekatsaukset on ymmärretty enemmän teknisen kerhon tilaisuuksiksi, vaikka konttorihenkilökunnallakin on ollut mahdollisuus mennä niihin.

Tämän vuoden alussa konttorissa järjestettiin kahvitilaisuus, jossa johtajamme puhui meille. Mielestäni se oli miellyttävä alku työvuodelle.

Karkkilan tehtaan
pitkäaikainen
pääluottamusmies
ja tuotantokomitean jäsen
Aleksi Aalto

Nti Hilja Peltola
työskentelee
Karkkilan tehtaan
konttorissa ja on
ainoa naisedustaja
tehtaan tuotantokomiteassa

Huolimatta vajavaisestakin tehtaan ja yhtiön tuntemuksesta luulisin jokaisen pitkän aikaa yhtiössä palvelleen ainakin osittain samaistavan itsensä siihen. Omalta kohdaltani voin sanoa, että kun kuulen radiossa tai televisiossa mainittavan Kymin Osa-keyhtiön, tulen tarkkaavaiseksi. Esimerkiksi tieto yhtiön toiminnan laajentamisesta on mieluisaa kuultavaa, kun sen sijaan uutiset lakoista ja muista häiriöistä tuntuvat kovin ikäviltä.

*Voikkaan Paperiammattiosaston
puheenjohtaja Teuvo Pöysä:*

Töiden suorittamisen ja myös mielialan kannalta olisi useassa tapauksessa eduksi, jos niukkasanaisten käsien sijasta asiaa selviteltäisiin laajemmin ja samalla tarjoutuisi tilaisuus kysymysten esittämiseen. Monet väärinkäsitykset voitaisiin tällöin välttää. Varsinkin kun on tulossa uudistuksia ja muutoksia, ovat työn-

sittelyä vaikeuttaa se, että esimiehillä on alituinen kiire. Voikkaan kaltaisesta suuresta tehtaasta on esimerkiksi insinööriä vaikea tavoittaa. Eikö olisi asialle eduksi, jos joku insinööreistä saisi osatehtäväkseen jonkinlaisen työasiamiehen vakanssin ja saisi valtuudet ainakin pienten asioiden ratkaisemiseen. Aina ei työntekijöiden puolelta suinkaan vaadita myönteistä päätöstä, vaan halutaan tietää, millaisen ratkaisun kysymys saa.

Erittäin suuria puutteita esiintyy myös työntekijäpuolen omassa tiedustustoiminnassa. Miehestä mieheen kulkeva tieto muuttuu nopeasti ja aiheuttaa usein harmillista sekaannusta. Huhumylly on pahinta ja se syntyy miehiltä yhtä hyvin kuin naisilta. Ammattiosastolla on kyllä monistuskone, mutta monisteetkaan eivät aina saavuta jokaista. Osaston ja työhuonekuntien kokoukset ovat tärkeitä. Kokoustiloista on kuitenkin puutetta. Yrjönojan kokouspaikan menettämisen jälkeen on kokoonnuttu Voikkaan työväentalon suojissa, mutta niidenkin saaminen on talon kovan käytön takia rajoitettua. Osaston opintokerholla on tilaisuus kokoontua yhtiön seuratalossa ja toivoisin, että sitä saataisiin käyttää myös osaston kokousten pitoon.

Palkkakiistoissa vedetään mielestäni keskusliitot liian herkästi mukaan. Pitäisi kyetä ratkaisemaan asiat paikallisella tasolla. Väliin tuntuu siltä kuin lopullista päätöksentekoa väistettäisiin ja haluttaisiin jättää kiista ulkopuolisten ratkaistavaksi. Se herättää tarpeetonta kohua ja on vahingoksi tehtaalle, niin työnantajalle kuin työntekijäpuolelle.

Viime vuosina on tehtaassa tiedustustoiminnassa tapahtunut kuitenkin ilahduttavaa kehitystä. Isännöitsijä ottaa tärkeissä kysymyksissä jo aikaisin yhteyden työntekijäin edustajiin. Esimerkiksi meille on jo kerrottu, miten ensi kesänä käyntiin lähtevän uuden kiillotuskalanterin miehitys on

ajateltu järjestää ja kehoitettu miettimään asiaa työntekijäin näkökulmasta. On lukuisia tapauksia, joissa tehtaassa johdon taholta on pyritty vahvistamaan luottamuksellisen ilmapiirin syntymistä. Vastakkain asettelua ei tietenkään voida välttää. Molemmat osapuolet luonnollisesti pitävät kiinni oikeuksistaan ja käsityksistään. Mutta ratkaisua etsittäessä ei kuitenkaan saa unohtaa, että täytyy löytyä keskitie, joka hyödyttää molempia. Tehtaan menestys on luonnollisesti välttämätön edellytys kummallekin osapuolelle.

Sekä Kymi-Yhtymä että Tiedotuslehti ovat tarpeellisia ja täydentäviä toisiaan. Tiedotuslehti tutkitaan tarkkaan, myös henkilöasiat. Näiden yhtiön julkaisujen avulla saadaan tervetullutta tietoa myös yhtiön muilta tehtailta. Lehtien ilmestymistä odotetaan myös perheissä. Itse olen säästänyt monta vuosikertaa ja tietojen verestämiseksi olen joutunut niitä selaamaan jälkikäteenkin.

Haluaisin esittää erään toivomuksen ja varmaan ammattiyhdistysväki siihen yhtyy: Toivoisin, että Tiedotuslehdessä alettaisiin julkaista järjestöpalstaa, jossa ilmoitettaisiin tärkeimpien kokousten — osaston valmistavan ja varsinaisen vuosikokouksen — ajasta ja paikasta ja lyhyessä kokousuutisessa mainittaisiin kokouksessa valittujen virkailijoiden nimet.

*Toimihenkilöiden pääluottamusmies
Rauni Henttonen:*

Työnjohtoon kohdistuva tiedotustoiminta on viime vuosina huomattavasti parantunut. Useita vuosia on Kymen paperitehtaalla työnjohtajakunnalle järjestetty kuukausikokouksia, joissa insinöörit selostavat työsaavutuksia, mahdollisia ostajien tekemiä valituksia, kertovat uudistuksista ja ylipäänsä tehtaassa asioista. Kokous ei jää muodolliseksi ja yksipuoliseksi tiedottamiseksi, vaan monesti levitetään piirustukset pöydälle ja nimenomaan toivotaan työnjohdon

Kiillotuskalanterin käyttäjä Teuvo Pöysä on ammattiosaston puheenjohtaja ja valittiin Voikkaan tehtaan pääluottamusmieheksi v:ksi 1970

tekijät herkkiä epäilemään. Tällöin kannattaisi pitää työpaikalla pieni neuvottelu, kutsua miehiä kokoon, kertoa heille asioista ja antaa aikaa miettimiseen. Silloin saataisiin tarpeeton kärjekkyyks taitettua. Erityisesti rationalisointikysymyksissä tällainen menettely olisi eduksi.

Monien helpostikin ratkaistavien työsuhteisiin liittyvien asioiden kä-

Mestari Rauni Henttonen Kymin paperitehtaalta on Kymintehtaan toimihenkilöiden lakisääteinen pääluottamusmies

kannanottoja, jotta ei syntyisi tarpeettomia jälkipuheita. Näissä kokouksissa vältetään liikaa virallisuutta ja ehkä niiden onnistumista osaltaan auttaa se, että niitä on alettu pitää tehtaan ulkopuolella. Koska vuorotyön takia kaikki eivät pääse yhdellä kertaa, pidetään kokous kahdesti.

Tultuani kaksi vuotta sitten toimihenkilöiden lakisääteiseksi pääluottamusmieheksi tuotti minulle aluksi vaikeuksia se, etten tiennyt, kenen henkilön puoleen missäkin asiassa kääntyisin. Vähitellen on organisaatio selvinnyt ja erityisesti minulla on ollut apua tänä syksynä julkaistusta organisaatiokaaviosta.

Kymin paperitehdas on joutunut

entistä kiinteämpään yhteistyöhön Kuusankoskella toimivien muiden tuotantolaitosten kanssa. Tämän kosketuksen toivoisi eri tehtaiden ja osastojen työnjohtajien kesken kehittyvän henkilökohtaisemmaksi kuin mitä se tällä hetkellä on. Sen sijaan kunnossapidon uudelleenorganisoinnin ansiosta käyttöpuolen ja korjausmestareiden keskinäinen yhteistoiminta on parantunut.

Työnjohdon ja työntekijöiden suhteet täällä Kymin paperitehtaalta ovat mielestäni läheiset, eikä niitä rasita turhanpäiväinen tärkeily. Työtehtäviä jaettaessa pyritään ottamaan huomioon työntekijäin mielipiteet. Tämä on tärkeää jo senkin takia, että työnjohtaja, varsinkin nuori, saa pätevältä ja kokeneelta ammattimieheltä arvokasta ammattitietoutta. Työnjohto-opiston antama työnjohdollinen koulutus on ollut erittäin antoisaa ja kehittävä.

Muualta tehtaaseen tuleva uusi työnjohtaja pääsee nykyisin melko hyvin tehtaaseen 'sisälle', mutta kontaktien saamisessa muihin osastoihin on olemassa vaikeuksia.

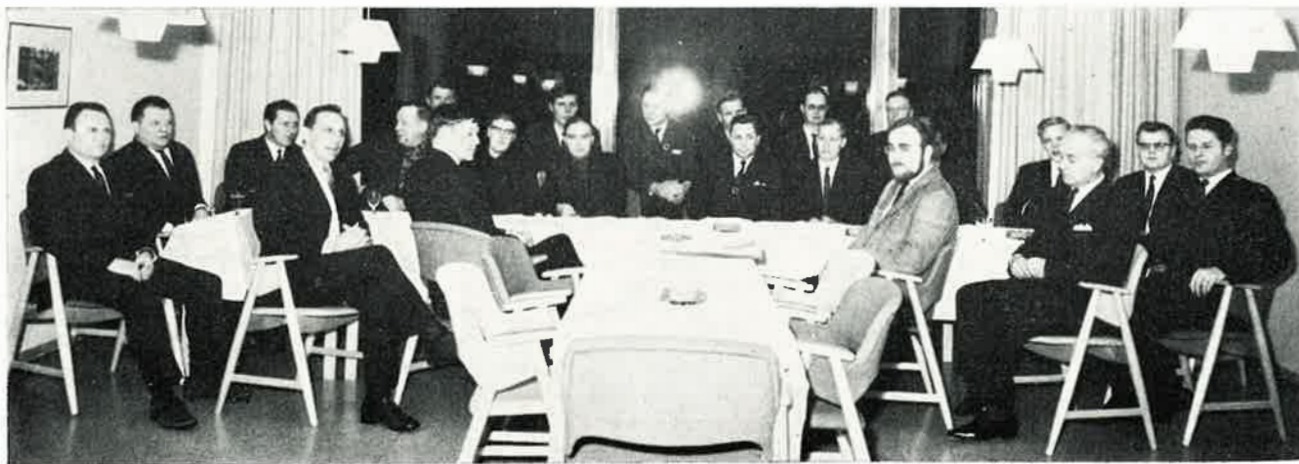
Erityisen tervetulleena oivalluksena pidän päällystyslaitoksen tiedotuslehti-monistetta. Siinä tämän uuden tuotanto-osaston väki saa tarkan kuvan onnistumisista, epäonnistumisista ja monenlaisia osastoa koskevia tärkeitä tietoja täsmällisessä ja helposti luettavassa muodossa. Seurattavaksi kelpaava esimerkki.

Lehtemme edustajalle tarjoutui tilaisuus seurata Kymin paperitehtaan tiedotustilaisuutta, joiden järjestämisestä mestari Henttonen edellä kertoi. Osanottajina oli puolet tehtaan insinööreistä sekä mestareista. Toinen puoli oli kokoontunut muutamaa päivää aikaisemmin.

Tehtaan teknillinen johtaja Lennart Gräsbeck selosti kunkin paperikoneen ajo-ohjelmia v. 1970 aikana, käyttöpäällikkö Aulis Koikkalainen uudishankintoja, insinööri Keijo Kaartinen kunnossapitoasioita ja toimistopäällikkö Torsten Oljemark esimerkin valossa käyttöraporttia. Jokaisesta asiasta syntyi keskustelua, jopa hyvinkin analysoivaa. Tieto ja kokemukset kulkivat, kuten tällaisissa tapauksissa pitääkin, molempiin suuntiin. Lopuksi levitettiin pöydälle Kuusanniemen rakenteilla olevan paperitehtaan piirustukset ja dipl.ins. Gräsbeck kertoi tästä yhtiömme hienopaperin tuotannon suuresta laajenuksesta. Se tulee aiheuttamaan muutoksia myös Kymin paperitehtaan toiminnassa.

Tilaisuus oli esimerkillinen näyte sisäisestä tiedottamisesta. Siihen tarvitaan hyvää halua, avomielisyyttä, pyrkimystä päästä yhteisvoimin hyvään tulokseen eikä jäykkää vanhanaikaista asenteellisuutta.

Kymin paperitehtaan insinöörejä ja mestareita tiedotustilaisuudessa Koskelassa

Kymintehtaan Mestarikerholla uusi huoneisto

Kymintehtaan Mestarikerho, joka keväällä 1968 menetti tulipalossa kerhotalonsa, on päässyt muuttamaan uuteen kerhon käyttöön varta vasten suunniteltuun huoneistoon. Se sijaitsee Rakennusliike T. Potinkara Oy:n rakentamassa vastavalmistuneessa ostoskeskustalossa Kuusankosken keskustassa.

Huoneiston pinta-ala on runsaat 350 m². Erillään olevia kirjastoa ja keittiötä lukuun ottamatta muu tila

voidaan pitää joko yhtenäisenä tai jakaa puulistoista tehdyillä paljeseinillä neljään erilliseen osaan. Siten siitä saadaan edustava juhlahuoneisto tai siitä voidaan muodostaa viihtyisiä kokous- ja seurustelutiloja. Huoneiston takaosaa hallitsevat kaksi kunnostettua biljardipöytää. Kauniiden mutta samalla käytännöllisten kalustoryhmien, ikkunaverhojen ja erilaisten rakennusmateriaalien avulla on saatu syntymään viihtyisiä vaiku-

Isännöitsijä Allan Aalto luovuttaa yhtiön puolesta huoneiston mestarikerhon käyttöön ja suorittaa virallisen avauksen katkaisemalla parkettilattian yli pingoitettun narun.

Biljardinpeluu on suosittu harrastus. Vihreän veran ääressä paremmuutta koettelemassa vasemmalta Olli Aho, Eero Eriksson, Kasper Verho ja Oiva Sutinen.

Mestarikerhon puheenjohtaja Erkki Riipi ottamassa vastaan Voikkaan Mestari-kerhon onnittelun, jonka esittivät puheenjohtaja Toivo Tolvanen (kesk.) ja varapuheenjohtaja Eero Viljakainen

telma ja epäilemättä huoneisto on lajissaan koko Pohjois-Kymenlaakson edustavimpia. Sisustussuunnitelman on laatinut Oy Fiskars Ab:n sisustusarkkitehti Heikki I. Karjalainen.

Mestarikerho esitteli uuden huoneistonsa kutsuvieraille perjantaina marraskuun 21 päivänä. Seuraavana iltana oli varsinainen tupaantuliaisjuhla. Kerhon puheenjohtaja rakennusmestari Erkki Riipi toivotti yli 200:aan nousevan juhlayleisön tervetulleeksi. Hän selosti kerhon tähänastisia vaihteita ja uuden huoneiston saantia, kiitti yhtiötä sen osoittamasta myönteisyydestä kerhoa kohtaan ja kohdisti kiitoksensa niille henkilöille, jotka ovat olleet edesauttamassa hankkeen toteutumista. Puheessaan hän mainitsi: "Kymintehtaan Mestarikerho ei edusta vain itseään. Se on samalla kerho, joka edustaa myös Kymin Osakeyhtiötä, vaikkakin epävirallisesti. Kerhosamme käy vieraita ja me itse vie-

railemme aina Kemiä myöten. Me teemme tunnetuksi itseämme, yhtiötämme ja Kuusankoskea."

Vapaan sanan aikana isännöitsijä Allan Aalto onnitteli mestarikerhoa ja luovutti yhtiön puolesta huoneiston kerhon käyttöön. Onnitteluja esittivät myös Voikkaan Mestarikerhon, yhtiön virkailijakerhon ja Ra-

kennusliike Potinkaran edustajat. Illan ohjelmassa oli vahvistetun mestarikuoron lauluesityksiä, viulutaiteilijoiden Judith ja Ilkka Talven viulduettoja säestäjänään kanttori Tapani Rautasuo, viimeksi mainitun lasten lauluesityksiä ja kerhon jäsenen Oiva Sutisen hauska pakina kerhon aikaisemmista vaiheista. Illallisen jälkeen karkeloitiin.

Kerhohuoneiston avajaisten yleisöä seuraamassa arvokasta juhlaohjelmaa

Kymintehtaan Mestarikerhon nykyinen johtokunta uudessa kerhohuoneistossa: vas. Esko Mattila, Kasper Verho, Jorma Heino (sihteeri), Aulis Pulkkinen (varapuh.joht.), Erkki Riipi (puheenjohtaja), Eero Virén (kerhomestari), Tapani Anttila (rahastonhoitaja), Hugo Hänninen, Olavi Rinne ja Eero Eriksson.

Lehtemme marraskuun numerossa oli kirjoitus ikääntyvien ihmisten ongelmista, joita selvittelivät useat asiantuntijat. Tällä kertaa tarkastelimme samoja asioita ikääntyvien itsensä kertoessa elämästään ja ajatuksistaan. Haastattelimme yhtiön eläkeläisiä sekä pian eläkkeelle siirtyviä yhtiöläisiä. Haastattelun aihe rajoitui pääasiassa asumiseen ja vapaa-ajan käyttöön. Aluksi kuitenkin käännyimme yhtiön sosiaaliosastolla työskentelevän sosiaalitarkastaja Toini Iivanaisen puoleen, joka hoitaa Kymintehtaalla eläkkeelle siirtyvien yhtiöläisten asioita ja joka on heihin yhteydessä monasti vielä sen jälkeenkin. Lisäksi saimme tietoja vanhusten asuntotilanteesta Kuusankosken kauppalan hankintapäälliköltä Eino Kiviseltä.

jokainen olla työssä niin kauan kuin kynnelle kykeni, koska lasten huolehtiminen elatusvelvollisuudesta oli usein vähän niin ja näin. Työnantaja oli vasta toissijaisesti velvollinen huolehtimaan työntekijänsä toimeentulosta, jos tämä vanhuuden, sairauden tai vamman takia menetti työkykynsä. Mitään määräyksiä ei ollut siitä, minkä ikäisenä olisi eläkkeelle siirryttävä, joten 50 vuoden palvelusajat eivät siihen aikaan olleet harvinaisia. Teollisuuden alkuaikoina perustui työhön kykenemättömien työntekijöiden toimeentulosta huolehti-

minen lähinnä yleisestä vaivaishoidosta annettuun asetukseen. Merkittävän muutoksen sai aikaan 1922 köyhäinhoitolaki, jossa työnantajalle säädetty elatusvelvollisuus on ollut perustana työnantajan pyrkiessä kehittämään eläkejärjestelyjään nykyisten työeläkelakien voimaan tuloon saakka.

— Maamme eräät teollisuusyhtiöt — mm. Kymiyhtiö — tekivät 1936 päätöksen maksaa työntekijöilleen eläkettä ns. huoltoapulain 5 §:n perusteella samansuuruisena jokaiselle vähintään 20 vuotta palvelleelle palvelusvuosien määrästä riippumatta.

Kunnon asunto, ihmisläheisyys ja harrastukset lieventävät ikääntymisen ongelmia

Suhtautuminen eläkkeelle siirtymiseen muuttunut myönteiseksi

— Työntekijäin suhtautuminen eläkkeelle siirtymiseen on muuttunut ratkaisevasti myönteiseen suuntaan siitä mukaa kuin heidän taloudellinen toimeentulonsa on sopimusten ja lakien avulla tullut entisestään turvattummaksi, kertoi sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen. Aikaisemmin, jolloin lapset olivat ensisijaisesti vastuussa vanhempiensa elättämisestä heidän vanhuudenpäivinä, koetti

Kuusankoskella Rekolassa on viiden vanhusten talon ryhmästä valmistunut kolme, joista kaksi on yksinäisten ja kolmas pariskuntien käytössä. Rekolassa 'vapaaherran' päiviä viettävä Einar Kytö on saanut vieraakseen sosiaalitarkastaja Toini Iivanaisen.

Kansaneläkelaki vuodelta 1937 paransi osaltaan vanhusten toimeentulomahdollisuuksia. Uudet työeläkelait, jotka astuivat voimaan 1. 7. 1962, muuttivat perusteellisesti ja edistivät huomattavasti työsuhteessa olevien henkilöiden eläketurvaa.

— Yhtiön eläkejärjestelyissä otettiin 1. 1. 1956 lähtien työntekijöiden osalta käytäntöön 65 vuoden vanhuuseläkeikä. Virkailijoiden suhteen sitä oli noudatettu jo aikaisemmin. Tästä määräyksestä johtui mm. se, että jokainen työntekijä tiesi varmuudella jäävänsä eläkkeelle saavutettuaan määrätyn iän ja voi jo edeltä käsin valmistautua tähän elämänmuutokseen.

Kuusankosken kauppalan hankintapäälikkö Eino Kivinen: Yhteistyötä eri yhteisöjen kesken tarvitaan eläkeikäisten asuntokysymyksiä ratkottaessa

— Nykyisin ei enää suhtauduta pelolla eläkevuosiin, koska eläke turvaa jokaiselle kohtuullisen toimeentulon. Aikaisemmin oli ikääntyvän pääasiallinen ja vaikein ongelma toimeentulon turvaaminen ja muista ongelmista ei juuri puhuttu, tuskin niitä tiedostettiinakaan. Nyt suurin ongelma on yksinäisyys, siteiden katkeaminen työtovereihin ja muihin ihmisiin. Sen jälkeen tulevat taloudelliset vaikeudet, sairaudet ja erittäin kipeä kysymys asumisesta.

— Monet yhtiön työntekijät hankkivat itselleen hyvissä ajoin oman asunnon, joko omakotitalon tai osa-

kehuoneiston, joka ratkaisee heidän kohdaltaan asumiskysymyksen.

Sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen kertoi lopuksi eläkeläisiin kohdistuvasta virkistys- ja vapaa-ajan toiminnasta seuraavaa:

— Erityisiä kerhoja ei yhtiön puitteissa Kuusankoskella eläkeläisiä varten ole, kuten on esimerkiksi Hallan tehtaalla. Yhtiö järjestää täällä eläkeläisilleen kevätjuhlan tai teatterikäynnin sekä joulujuhlan. Lisäksi eläkeläiset ovat viettäneet lyhyitä ilmaisia virkistyslomia Vuolenkosken lomakodissa.

Vanhusten asuntojen tarve on otettu huomioon Kuusankosken kauppalan rakennusohjelmassa

Kuusankosken kauppalan hankintapäälikkö Eino Kivinen kertoi, että kauppalalla on ottanut rakennusohjelmansa myös asuntojen rakentamisen vanhuksille. Kaiken kaikkiaan uusia asuntoja on valmistunut 48, joista 22 on kesällä Rekolassa valmistuneissa vanhusten taloissa, 14 Voikkaalla ja Vuorilaaksossa olevissa kerrostaloissa ja 12 ns. Impilinnassa lähellä vanhainkotiä. Vanhainkotiin voidaan sijoittaa 180 henkilöä, joista yleiselle osastolle 110 ja sairasosastolle 70. Yksityisten asuntojen kysyntä on tavattoman suuri ja myös vanhainkoti on jatkuvasti täynnä. Vaihtuvuus on lisäksi varsin vähäistä, koska ihmiset elävät nykyisin vanhoiksi.

— Yleensä ihmiset haluavat asua omissa oloissaan niin kauan kuin suinkin mahdollista ja vasta viime häädässä turvaututaan esimerkiksi ns. kotiväestön apuun. Vanhainkodin tapaisiin laitoksiin suhtaudutaan tosin nykyään jo aikaisempaa ennakkoluulottomammin, mutta sinne halutaan tulla vasta kun kaikki muut mahdollisuudet on käytetty, mainitsi hankintapäälikkö Kivinen.

— Eläkeikäisten pyrkimys itsenäiseen asumiseen otettiin huomioon Rekolan vanhustentaloja suunniteltaessa. Viiden talon rakennusryhmästä on

nyt valmiina kolme, joista kaksi on yksinäisten ja kolmas pariskuntien käytössä. Rakennustöiden jatkaminen riippuu määrärahoista. Kauppalalla osallistuu rakennuskustannuksiin 2/3:lla ja seurakunta noin kolmanneksella.

— Rekolan asunnot käsittävät huoneen ja keittokomeron. Pinta-ala on 26 m² yksinäisten ja vähän enemmän pariskuntien asunnoissa. Asukkailla on yhteinen sauna. Vuokratustannuksista kauppalalla maksaa asumistukea saavien osalta 45—50 %.

Hankintapäälikkö Kivisen mielestä ihanteellisin ratkaisu eläkeikäisten asuntojen sijoittamisessa olisi niiden sijainti yhdyskunnan keskellä muiden ihmisten joukossa. Uusia taloja rakennettaessa olisi otettava huomioon myös vanhusten tarpeet. Sopiva asumismuoto on myös palvelutalo sekä Rekolan vanhusten talojen tyyppiset asutusalueen keskellä sijaitsevat rakennusryhmät. Valinnan mahdollisuuksia pitäisi olla enemmän. Eläkeikäisten asuntokysymysten ratkaisemisessa pitäisi pyrkiä yhteistoimintaan kuntien, seurakuntien ja teollisuusyhtiöiden kesken.

— Vanhusten vapaa-ajan viettoon liittyvää toimintaa ei kauppalalla ole, mainitsi hankintapäälikkö Kivinen keskustelun päätteeksi.

Rekolassa asuu tyytyväisiä eläkeläisiä

Rekolan asuntoalue on parin kilometrin päässä Kuusankosken keskustasta. Siellä on omakotiasutusta sekä kerrostaloja, joiden vieressä tasaisella peltoaukealla sijaitsevat vanhusten talot. Ne ovat yksikerroksisia punatiilisiä rakennuksia ja asunnot on sijoitettu rakennusten läpi kulkevan käytävän molemmille sivuille. Jokaisesta huoneesta ja keittokomeron käsittävää asunnosta on lisäksi ovi ulos.

Viihtyisässä uudessa asunnossaan tapasimme 37 vuotta yhtiötä palvelleen nti Lempi K o p o s e n, joka oli kahdeksan vuotta sitten jäänyt eläk-

keelle vaikean reumatisminsa takia. Hän työskenteli aikoinaan yhtiön puutarhassa ja Kauppa Oy:n kukka-kaupassa. Nti Koponen asui aikaisemmin yhtiön omistamassa talossa, jossa ei ollut mukavuuksia. Kun hänen terveytensä heikkeni ja erityisesti liikkuminen kävi reumatismien takia vaivalloiseksi, olisi ainoana mahdollisuutena ollut vanhainkotiin siirtyminen, ellei hän olisi onnistunut saamaan asuntoa Rekolasta. Nyt kotivastustaja käy hänen luonaan auttamassa kerran viikossa, joten hän tulee toimeen hyvin.

— Vaikka tässä talossa asuu pelkkiä naisia, sopu on ollut hyvä. Jokainen saa olla omissa oloissaan ja jos kaipaa seuraa, sitä löytää naapurista. Yhteinen seurusteluhuone olisi kenties mukava olemassa. Meillä on täällä niin hyvä olla, ettei sitä aina usko todeksi, tuumaili nti Koponen.

— Koska liikkumiseni on vaikeata, vietän aikana lueskellen, televisiota katsellen ja käsitöitäkin teen jonkin verran. Muut asukkaat lähtevät iltaisin kuntolenkille ja palattuaan tanssivat jopa letkajenkkaa käytävässä, joten kaikki eivät ole niin huonokuntoisia kuin minä. Lukemisesta on puutetta, kun en kykene lähtemään kirjastoon ja lehtien tilaushinnatkin ovat niin korkeita, ettei eläkeläisen kannata niitä maksaa.

Nti Koposella on paljon tuttavuuksia ja ystäviä, jotka käyvät häntä tapaamassa, joten yksinäisyyttä hän ei po-de, kuten tuskin kukaan muukaan Rekolan vanhainkotiin asukkaista.

Yhtä tyytyväisinä tapasimme yhtiön leskieläkettä nauttivan rva Alma Jokelinin, jonka luona oli iltapäiväkahvilla vastapäisessä asunnossa asuva rva Anna Härmäläinen. He osallistuvat seurakunnan vanhustenkerhon toimintaan ja harrastavat ulkoilua ja käsitöiden tekemistä. Rva Härmäläinen ehti palvella yhtiötä lähes 33 vuotta ennen eläkkeelle siirtymistään. Tyytyväisinä molemmat vaikuuttivat viihtyvänsä erinomaisesti

Lempi Koposen elämänsä on iloinen ja valoisa liikkumista rajoittavasta reumatismista huolimatta

uusissa kodeissaan. Molemmat rouvat ovat hyväkuntoisia ja pitsin virkkäminenkin kuulemma käy vielä, joten näkökään ei tee haittaa.

Rekolan ainoa 'polkamies'

Einar Kytö on ainoa yksinäinen mieshenkilö Rekolan vanhustentaloissa. Ensimmäisellä käynnillä emme häntä tavanneet kotoa, mutta jo toisella. Totesimme, että Kytö taitaakin olla niitä meneviä miehiä.

— Minä olen aina ollut kova poika reissaamaan, vaikka kyllä minä nyt olen vähän rauhoittunut, kun muutin tähän uuteen asuntoon. En ole tänä vuonna käynyt kuin kuusi kertaa Kuopiossa, kolme kertaa Helsingissä ja neljästi Imatralla, haasteli Einar Kytö leikinpilke silmissään. Viime vuonna minä sentään ajelin junalla seitsemän matkakorttia tyhjäksi, niin että tulipa puolisen sataa kertaa lähdettyä matkalle. Tosin niistä oli osa Voikosken matkoja kesämökille. Aika mukavaa, kun valtionrautatiet antavat 50 prosentin alennuksen 65 vuotta täyttäneille. Kun radio- ja televisiomaksuistakin saisi alennuksen tai miksei, että kokenaankin vapautuisi niistä, niin se helpottaisi kovasti eläkeläisen rahoja. Kyllä se tuo televisiokin on

niin mukava ajanviette iltasella, vaikka minua tuppaa nukkuttamaan kesken ohjelman, jos ei tule oikein mielenkiintoista. Tässä kun kiikkutuolissa istuu ja itseänsä hiljalleen kiikuttelee, niin uni tulee helposti ja olenpa joskus kesken kaiken nukahtanutkin.

Kydön uudessa kodissa oli parhailaan kotivastustaja lopettelemassa suur-siivousta. Isännän kanssa he kantelivat sänkyvaatteita sisälle, kun tulimme yllättäen vierailulle.

— Seuraavan kerran siivotaankin vasta ennen joulua ja sitten laitetaan toiset matot lattialle, puheli isäntä.

Einar Kytö, nyt jo 76-vuotias, palveli yhtiötä 42 vuotta. Kymin selluloosatehtaalla hän oli keittäjänä yli 30 vuotta ja klooritehtaalla triin valmistajana kymmenkunta vuotta. Viimeksi ennen eläkkeelle siirtymistään 1958 hän toimi mittarikorjaamon varastonhoitajana. Hän kertoi asuneensa yli 37 vuotta yhtiön asunnossa Aronpellolla ja lähtevänsä joka päivä kuntolenkille, joka ulottuu sinne saakka. Entiseen kotipihaan tuli aikoinaan istutettua koivu, josta on kehkeytynyt komea puu ja sitä pitää käydä katsomassa. Samalla lenkillä sopii piipahtaa Puistomaassa miniän luona kahvilla.

— Liikunta on vanhalle ihmiselle

kovin tärkeätä. Heti tuntuu jäsenet kankeilta, jos joskus syystä tai toisesta jää lenkki tekemättä. Samalla matkalla teen kaupasta ostokset, kun keskustassa on paremmat valikoimat ja halvemmat hinnat kuin täällä. Pitäisi saada kauppoja lisää tänne Rekolaan.

— Itse minä valmistan ruoan. Olen ollut aikoinani kaksi purjehduskautta laivassa kokin apulaisena ja siinä tuli opittua. Punsankin keitän itse ja hyvää tulee. Joo, ei tässä mitään vaikeuksia ole, niin että voitte kirjoittaa ”hän on päättänyt elää nyt lopullisesti yksinään”.

talon ja hakeutui yhtiön töihin 1928. Siitä elämä sitten alkoi vakiintua, löytyi elämäntoveri ja aikoinaan perheeseen syntyi kaksi tyttäretä. V:sta 1934 lähtien Tynys on toiminut selluloosatehtaassa sihtimiehenä. Nykyisin hän asuu yksin talossaan, sillä vaimo siirtyi rajan tuolle puolen nelisen vuotta sitten.

— Ei tässä mitään hätää ole ollut elellessä, sillä taloustoimiin totuin jo vaimon eläessä. Hän kävi myös työssä ja niin ollen katsoimme olevan paikallaan jakaa taloudenpitoon liittyvät askareet. Nyt ne hyödylliset taidot ovat tarpeen. Itse minä laitan ruoan,

antaa työtä riittämiin ja lisäksi kalastelen. Lappeenrannassa asuvan tyttäreni perhe tulee tänne joka kesä kolmen kuukauden ajaksi lomalle. Talon yläkerrassa heillä on valmiina oma huushollinsa. Kouvolasta tulee toinen tytär perheineen useasti saunomaan, niin että kesäaikana täällä on kovasti väkeä.

— Talvella täytyy keksiä jotakin tekemistä. Televisiota katselen vähän, mutta radiota kuuntelen mielelläni, varsinkin musiikkia. Talvella olisi aikaa vaikkapa matkustella. Voisinhan käydä ulkomailla asti.

— En minä varmaankaan tule tehtaaseen kaipaamaan. Työpaikassa on löytynyt hyviä tovereita ja ystäviäkin ja kanssakäymistä on ollut myös työn ulkopuolella. Sehän jatkuu tietenkin entiseen tapaan. Noihin vanhusten kerhoihin en ainakaan heti mene; on seuraava löytynyt vielä muutenkin, naureskeli Väinö Tynys.

Eläkeläisasunto riittävän etäälle työpaikasta

Ylifaktori Paavo Äärynen asuu uuden kerrostalon seitsemännessä kerroksessa ja lisäksi Kouvolan korkeimmalla kohtaa. Olohuoneen ikkunasta hän kirkkaalla ilmalla erottaa synnyinkaupunkinsa Kotkan tehtaiden piiput. Siellä satamakaupungissa hän Kotka Nyheterin kirjapainossa sai poikasena alkuopin, jatkoi sitä Porissa ja käväisi Tukholmassakin taitoaan kartuttamassa, mutta tuli sitten 21-vuotiaana Kouvolaan painajaksi. Täällä yhtiömme kirjapainossa hän on tehnyt yli 43 vuotta kestäneen päivätyön kohoten faktoriiksi, sitten ylifaktoriiksi ja hoitaen lopulta koko kirjapainon asiat. Viime lokakuun lopussa tuli 65 vuotta täyteen. Sitä ei olisi kyllä sivullinen huomannut. Samanlaisella hellittämättömällä vauhdilla kuin koko pitkän toimikautensa hän hoiteli työnsä aina siihen hetkeen saakka, jolloin kirjapainolaiset kutsuivat hänet painosaliin ottamaan vastaan lahjan, adressin, lämpimät kiitokset

Kaksi tyytyväistä rekolalaista: Anna Hämäläinen (vas.) vierailulla Alma Jokelinin luona

Huumormiehiä tämä Kytö. Huumautus oli sikäli olosuhteisiin sopiva, että hän asuu ainoana poikamiehenä Rekolan taloissa 15 naisihmisen kesellä.

40-vuotisen palveluksen jälkeen jää jo mielellään eläkkeelle

Lamminrannassa, nelisenkymmentä taloa käsittävällä vanhalla asuntoalueella aivan Kymijoen töyräällä on omakotitalo, jossa asuu Kymin selluloosatehtaassa sihtimiehenä työskentelevä Väinö Tynys. Hän on palvelut yhtiötä yli 40 vuotta ja jää eläkkeelle ensi tammikuun lopussa.

Hän tuli 1920-luvulla Luumäeltä Kuusankoskelle, osti Lamminrannasta

siivoan ja pyykinpesukin käy, kertoo Tynys.

— Millään tavalla minua ei huoleta eläkkeelle siirtyminen. Lähden mielelläni, sillä kyllä näin pitkä päivätyö meikäläiselle riittää. Eläkekin on nykyisin sellainen, että kyllä sen yhdelle ihmiselle luulisi piisaavan ja kun nämä asuntoasiatkin ovat järjestyksessä, ei sitten muuta kuin alan vain nauttia vapaudestani. Luulisikin, että nimenomaan vapaus tulla ja mennä kellosta välittämättä onkin suuri nautinto eläkeläiselle. Terveys on minulla ollut aina hyvä ja toivotavasti se myös kestää.

— Vapaa-ajan ongelmia minulle ei ainakaan kesällä tule, sillä puutarha

ja menestyksen toivotukset eläkeläisvuosien nyt alkaessa.

Pelkäsimme, että tämä äkillinen elämänmuutos olisi käynyt ylifaktori Ääryseen kipeästi. Eihän hänessä ollut havaittavissa mitään kalkkeutumisen oireita: loppuun saakka sama aulius asiakkaita kohtaan, työpuolen langat tiukasti käsissään ja herpaantumaton mielenkiinto graafisen alan nopeata kehitystä kohtaan.

— Olisi tämä ero voinut ottaa lujillekin, jos en olisi pari vuotta sitten muuttanut pois kirjapainon talosta omaan osakkeeseen. Kun työpaikka ja koti olivat samassa talossa, niin

43 vuotta Kouvolan Kirjapainossa palvelut ylifaktori Paa-vo Äärynen viimeisenä työpäivänään tarkastamassa 40 vuotta samassa talossa palvelleen painaja Aatos Hailan kanssa 'Heitukassa' painettavaa monistuspaperikäärettä

Vasemmalla: Väinö Tynys
Kymin selluloosa-
tehtaalta jää
eläkkeelle ensi
tammikuun lopussa

se kirjapaino tahtoi muuttua samalla kodiksi. Vuoden verran vieroksuin tätä uutta asuntoa, mutta sitten touin. Nyt olen tyytyväinen, tyytyväinen myös siksi, ettei painokoneen jyrinä kuulu tänne saakka.

— Kirjapainoalasta tuli minulle suorastaan harrastus. En olisi osannut kuvitella itseäni minkään muun alan ammattimieheksi. Vaikka helpo ei graafinen ala suinkaan ole. Asiakaspalvelu on vaativaa: sekä niiden kanssa, jotka tuntevat alaa että niiden, joille työ on suunniteltava toisinaan jopa tekstiä myöten. Virhemahdollisuus on suuri ja väijyy joka työvaiheessa. Vaatimukset ovat kas-

vaneet ja moniväriyöt yleistyneet. Toimitusajat ovat lyhyet, eikä muutenkaan sovi hidastella, sillä silloin työstä tulee tappiollinen, siinä määrin kilpailu on kirjapainoalallakin nykyisin kova.

— Tulen tietysti seuraamaan graafisen teollisuuden kehitystä. Tuollainen uteliaisuus on minulla veressä. Mutta on minulla muitakin harrastuksia. Ääneni ei ole vielä sortunut ja niinpä laulan edelleen Kouvolan Mieskuoron riveissä. Kalastus — verkoilla pyytäminen ja onkiminen — on minulle mieluisaa puuhaa. Kesämökkimme sijaitsee Iitissä Kirkkojärven rannalla ja kyllä siellä ensi kesänä kalassa pysytään, kun ei ole ajasta puutetta. Lapsista ja lastenlapsista on paljon iloa. Kotiimme kokoontuvat muutkin lähisukulaiset ja tämä läheinen yhdessäolo tuottaa vaimolleni ja minulle paljon iloa.

"Eläkevuodet olleet minulle onnellista aikaa"

— Kun kymmenisen vuotta sitten siirryin eläkkeelle 44 palvelusvuoden jälkeen, tunsin aloittavani aivan uuden vaiheen elämässäni. Olin tehnyt työtä 9-vuotiaasta asti. Jouduin nuorena naimisiin, mutta sitä ei kestänyt kuin viisi vuotta, sillä mieheni meni kansalaissodassa. Jäin yksin

kolmen lapseni kanssa. Itkuhan siinä tuli, mutta tarmokas äitini sanoi ankaraan tapaansa, että mitäs siinä turhia 'mörhämään', mene töihin, niin kyllä selviät. Pääsin tehtaan puutarhaan ja pian valimoon, jossa tein kaikenlaista. Pisimmän aikaa työskentelin puhdistamon kolinassa ja pölyssä. Opin tuntemaan tehtaan systeemit ja usein jouduin neuvomaan toisia työnteossa. Eivät siitä kaikki työnjohtajat oikein pitäneet, eivät siellä valimossa muutenkaan oikein arvosta naisten työtä, vaikka yhtä kovia ovat naiset tekemään kuin miehetkin. Koskaan en myöhästynyt enkä sairauden takia ollut pois kuin kolme viikkoa, jolloin makasin keuhkokuumeessa.

Näin kertoi 75-vuotias Taimi Nurmi, jonka kotiin olimme tulleet häntä tervehtimään. Hän on asunut neljä vuotta Karkkilan kauppalan rakentamassa rivitalossa. Asunto on pieni, mutta hyvin suunniteltu ja mukavuuksilla varustettu. Taimi Nurmi on siihen erittäin tyytyväinen samoin kuin halpaan vuokraan. Kauppala saa häneltä kiitosta eikä syyttä. Kauppala on rakentanut vanhojen karkkilalaisten asunnoiksi neljä ajanmukaista rivitaloa ja sijoittanut ne varsinaisen kauppala-asutuksen piiriin eikä johonkin syrjäkulmalle.

Vaikka emme olleet etukäteen ilmoittaneet tulostamme, oli Taimi Nurmen kodissa kaikki erinomaisessa järjestyksessä. Tavanomaisen kalustuksen lisäksi oli kukkia, kirjoja, lehtiä, televisio, radio, lahjaksi saatuja muistoesineitä, lasten ja lastenlasten valokuvia ja seinällä Ilmari Huitin kaunis taulu, taiteilijan parhaalta kaudelta. Kaikesta näkyi, että tämän kodin haltija elää onnellista vanhuutta. Tulimme tästä sitäkin vakuuttuneemmaksi, kun Taimi Nurmi selvitteli elämänsä katsomustaan ja jokapäiväistä elämäänsä.

— Eläkkeelle lähtiessäni en ottanut tehdasta mukaani. En ole käynyt

suuruudella pilattu, mutta olen elämäni aikana tottunut tulemaan vähälä toimeen. Televisiosta ja radiosta on minulle paljon iloa. Posti tuo minulle monta lehteä ja lisäksi luen kirjoja. Kulaisen iän kerhossa käyn säännöllisesti ja usein myös kirkossa. Elämässäni on vaihtelua eikä koskaan

Karkkilan kauppala
on rakentanut
neljä nykyaikaista
rivitaloa
vanhuksille

Taimi Nurmi
Karkkilasta:
Minulle eläkeläis-
vuodet ovat olleet
onnellista aikaa

toimettomuus ole päässyt minua ylättämään.

— Ruumiini on tietenkin jo raihaan puoleinen, mutta sydämeltäni tunnen itseni nuoreksi. Iloitsen myös kanssaihmisistäni ja haluan olla heidän kanssaan sovussa. Muistan olla aamuin illoin kiitollinen jokaisesta minulle suodusta hetkestä enkä unohda pyytää itselleni nöyrää sydäntä.

Vuoden päästä eläkkeelle

Karkkilan tehtaan valimossa 'kuumalla' ammelinjalla yritimme vaihtaa muutaman sanan hiekansekoittaja Anton Nurminen kanssa. Tuskin olimme päässeet alkuun, kun sekoittaja meni tukkoon ja Nurminen oli painuttava luukusta koneen alle lapion avulla tilannetta selvittämään. Työporukan miehet tulivat jo katsomaan, mistä keskeytys johtui ja loivat epäileviä katseita haastattelijaan. Tarpeettomia viivytyksiä ei saisi tapahtua, sillä ammeilla on nykyisin menekkiä normaalia enemmän. Niinpä tällä kertaa pauskitaan töitä kahdessa yhdeksän tunnin pituisessa työ-

vuorossa yhden vuoron urakan ollessa 119 ammetta.

Anton Nurmisella on ikää jo 64 vuotta, mutta siitä huolimatta hänen liikkeensä ovat nopeita ja tarkoituksenmukaisia kuten vuosikymmenien työn koulimalta saattaa odottaakin. Hän kertoi tulleen tehtaan töihin

jo v. 1921. Pula-aikana hän joutui vuoden verran etsimään töitä muualta, mutta muutoin on Karkkilan tehdas ollut hänen työnantajansa. Pitkään hän työskenteli maakaavaajana.

Nurminen sanoi, että työ kyllä vielä käy häneltä, mutta että mielellään hän lähtee eläkkeelle, kun vuoden päästä saavuttaa eläkeiän. Kyllä tämä ihmisen työpäiväksi riittää. Aikansa hän ei luule käyvän pitkäksi. Parikymmentä vuotta sitten hän rakensi omakotitalon, jossa on mukava perheineen asua ja jossa riittää puuhaa ja kunnostamista.

Anton Nurminen valimosta: Mielelläni lähten eläkkeelle ja ryhdyn omakotitaloni talonmieheksi

sitä edes katsomassa ja vain kerran olen nähnyt siitä unta. En ymmärrä sellaisia, jotka eläkkeelle päästyään rupeavat sekoamaan, kun ei ole enää asiaa töihin. Minulle nämä kymmenen vuotta ovat olleet onnellista aikaa. Tosin minua vaivaa astma — liekö muistona puhdistamosta. Samoin työpaikan melu heikensi kuuloani. Mutta muutoin on kuntoni hyvä ja pidän siitä myös huolta. Aamuisin voimistelen televisiosta oppimani ohjelman mukaisesti, otan suihkun, kävelen terveydekseni ja valmistan vaihtelevaa ruokaa. Eläkkeeni ei ole

Rehtori Martti Kalmari: Opiston kirjoissa on tällä hetkellä 1080 opiskelijaa.

Johtokunnan puheenjohtaja Lauri Nurminen: Nuoriso on oivaltanut opiston tarjoamat opiskelumahdollisuudet.

Rouva Irja Salmelainen: Kauppaopistokurssin opiskeleminen on vaatinut lähes kaiken vapaa-aikani, mutta nyt opintojen päätyttyä en voi olla muuta kuin tyytyväinen.

Yhtiöläisillä hyvät opiskelumahdollisuudet Kuusankosken Työväenopistossa

Kuusankosken Työväenopistossa on meneillään 50. työvuosi. Kuluva vuosi on samalla virstanpylväs koko kansalliselle työväenopistoliikkeelle kahdessakin mielessä: ensinnäkin on kulunut 70 vuotta maan ensimmäisen työväenopiston perustamisesta Tampereelle ja toiseksi Kansalais- ja työväenopistojen Liitto on tänä vuonna tullut toimineeksi puoli vuosisataa.

Suurimmat muutokset työväenopistotoiminnassa ovat tapahtuneet nyt päättymässä olevan vuosikymmenen aikana, mikä johtuu osaksi vuonna 1963 voimaan astuneesta uudesta opistojen valtionapua koskevasta laista ja osaksi siitä, että nuorten ja vanhojen jatko-opiskelutarve on lisääntynyt tuntuvasti. Selvimmän käsityksen opintotoiminnan laajenemisesta antaa opistojen lukumäärän suuri kasvu: 60-luvun alussa kansalais- ja työväenopistoja oli 114 ja tällä hetkellä 229, yksinomaan tämän vuoden aikana on perustettu 13 uutta opistoa.

— Kuusankoskelainen työväen-

opistotoiminta on kolmen viimeisen vuosikymmenen aikana tarjonnut mahdollisuuden lisäopintoihin varsin monilla tiedon aloilla. Nykyisin opiston toiminnassa on ulospäin suuntautuva toiminta alkanut saada entistä enemmän sijaa. Tämän rinnalla on varsinaisessa opintotyössä kehittynyt ns. tavoitteellinen opiskelumuoto, kertoi Kuusankosken Työväenopiston rehtori Martti K a l m a r i.

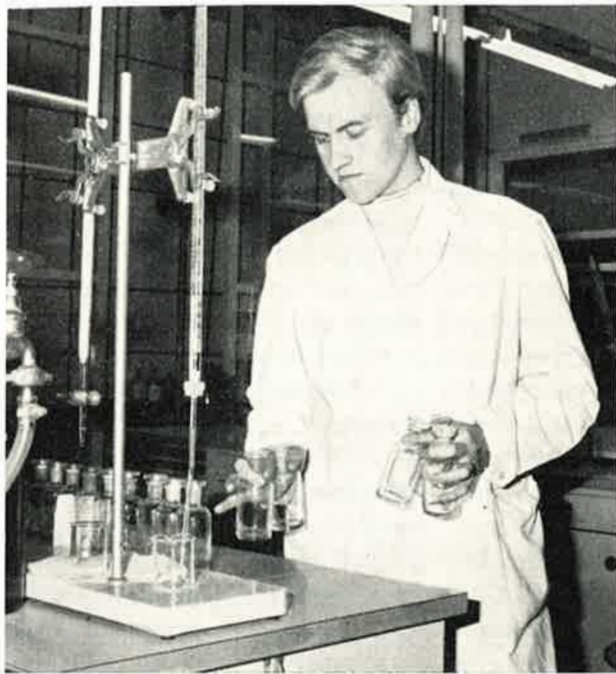
— 40-luvun lopulla ja 50-luvun alussa opiston toiminta oli selvästi yhteiskunnallisesti virittyntä. Tänä aikana myös esteettiset harrastukset alkoivat laajemmin kiinnostaa opistolaisia. 60-luvun taitteessa opiskelijamäärien kasvu pysähtyi ja tilanne jatkui aina vuosikymmenen puoliväliin saakka. Osaltaan näihin vuosiin vaikutti television tulo. Tilanne muistuttaa paljon radion leviämistä kolme vuosikymmentä aikaisemmin, jolloin meidänkin opistomme oppilasluvuissa alkoi tapahtua jopa laskua. Tosin kummankaan tiedotus-

väliseen vaikutus opintotoiminnan pysähtymiseen ei ole näin itsestään selvä, mutta selittää asiaa helpommin kuin monet muut tekijät.

— Tällä hetkellä radio ja televisio ovat taas vaikuttajia niin koko yhteiskunnassa kuin opistossammekin. Varsinkin television kantaaottavat ohjelmat ovat silminnähävästi herättäneet aktiivisuutta oppilaissa. Onpa televisio antanut suoranaisia luentojen aiheitakin. Monasti opiston johdolle on esitetty toivomus myös yhteisen television hankkimisesta ja käyttämisestä hyväksi opetuksessa.

— Opiston opetusohjelmien suunnittelussa pyrimme nykyisin entistä enemmän kurssimuotoisten ja tiiviiden luentosarjojen aikaansaamiseen. Lisäksi tarkoituksemme on järjestää erilaisia lyhyitä kursseja entistä enemmän. Niiden järjestämiseen on tällä hetkellä paremmat mahdollisuudet kuin aikaisemmin, sillä kouluhallituksen suhtautuminen niihin on olennaisesti muuttunut viime aikoina. Valitettavasti kurssien aiheita koskevia aloitteita saamme liian vähän. Muistutettakoon myös tässä yhteydessä, että yksityisillä henkilöillä ja järjestöillä on samanlainen oikeus esittää meille luento- ja kurssitoivomuksia kuin opistolaisillakin.

— Kun jatko-opiskelun tarve lisääntyy, on meilläkin huomattavissa selvää pyrkimystä tavoitteelliseen opiskeluun. Suoranaisia tutkintoja ei opistossamme voi suorittaa muita

Laborantti Timo Nyberg: Työväenopistossa ei tunne olevansa koulunpenkillä.

Junamies Unto Seppälä: Kynäilypiirissä olemme tehneet novelleja, runoja, esitelmiä ja esseitä. Olemmepa koettaneet myös näytelmän tekoa.

kuin kauppaopistokurssin. Sitä opiskelevilla on 2,5 vuoden hyväksytyn luento- ja tenttikauden jälkeen mahdollisuus saada merkonomin arvo. Kurssin luennot pidetään opiston omin opettajavoimin ja tentit suoritetaan Kouvolan kauppaoppilaitoksen opettajille. Nyt vuoden lopulla valmistuva 6 opiskelijan kurssi on järjestyksessä toinen. Niiden kestäessä on havaittu, että joidenkin aineiden kohdalla työssä käyvät opiskelijat tarvitsisivat ylimääräistä lukuaitausta, joten heidän olisi hyvä saada työnantajalta lyhyt lukuloma. Esimerkiksi Hollannissa on yleistä, että jatko-opiskeluun saadaan työnantajilta lukulomaa. Olisi toivottavaa, että Suomessakin tähän vähitellen päästäisiin, totesi rehtori Kalmari.

Etumies Lauri Nurmisella, joka työskentelee Kymmin korjauspaikassa, on pitkäaikainen kokemus työväenopistotoiminnasta. Aktiivisen luentopiirissä toimimisen lisäksi hän on ollut lähes 20 vuoden ajan työväenopiston johtokunnan puheenjohtaja.

— Työväenopisto palvelee laajassa mittasuhteessa niin yhtiöläisiä kuin muitakin kauppalalaisia. Siellä oppii

tuntemaan eri yhteiskuntapiireistä lähtöisin olevia ihmisiä ja heidän ajatuksiaan. Opiston piirissä voidaan rauhallisesti selvittää hyvinkin vastakkaisten näkemysten ja ajatussuuntien oikeutusta ja paremmuutta. Ja tämän tekee mahdolliseksi nimenomaan se, että opisto on avoinna kaikille, jotka katsovat sitä tarvitsevan.

— Mielestäni työväenopistoliikkeellä on edelleen selvä päämäärä suomalaisessa yhteiskunnassa. Opisto on ollut ja on vieläkin monelle hyvä pohjakoulu erilaisiin jatko-opintoihin, esimerkiksi teknillisiin oppilaitoksiin. Oppiaineitten lisäämisen tarve ei enää ole suuri, sillä ainevalikoima on tällä hetkellä erittäin laaja.

— Tulevassa toiminnassamme meidän on entistä enemmän otettava huomioon se, että paikkakunnan nuoriso on vähitellen oivaltanut opiston tarjoamat opiskelumahdollisuudet. Meillä on tällä hetkellä oppilaina yhtä hyvin tietojaan paikkailevia oppikoululaisia kuin työssä käyviä nuoria. Konekirjoituskurssit ovat keränneet runsaasti nuorta väkeä, mikä

Neiti Ritva Inkeroinen: Mikäli työväenopistossa olisi kauppaopistokurssin lisäksi mahdollisuus jonkin muun kurssin suorittamiseen, lähtisin kyllä mukaan.

lienee osoitus siitä, että konekirjoitus pitäisi ottaa nykyisin huomioon jo peruskouluasteen opetuksessa. Suunnitteilla on myös lisää vanhuksille ja eläkeläisille tarkoitettua toimintaa. Heidän harrastuspiirinsä koettamme mahdollisuuksien mukaan sijoittaa toimivaksi päiväajaksi, koska iltaisin meillä ei ole enää vapaita tiloja käytettävissä.

Rouva Irja Salmelainen työskentelee jalostusteollisuuden myyntiosastolla. Hän aloitti työväenopistossa syksyllä 1967 kauppaopistokurssin, jonka viimeiset tentit ovat olleet jouluksi.

— Halu jatko-opintoihin syntyi lähinnä siitä, että tahdoin saada

vaihtelua vapaa-aikaan ja toisaalta päästä eteenpäin työssäni. Aikaisemmin minulla ei ollut mahdollisuutta lukea työn ohella, mutta kun pari vuotta sitten tarjoutui tilaisuus, käy-
tin sen luonnollisesti hyväkseni.

— En kiellä, etteikö tämä opiskelu olisi vaatinut myös paljon sitkeyttä. Illat ovat kuluneet miltei tyystin tämän kahden ja puolen vuoden aikana kirjojen ja kotitehtävien parissa. Voi melkein sanoa, että olen joutunut eristäytymään täksi ajaksi kokonaan ulkomaailmasta; tiiviistä mukanaolosta ja keskitetystä luentojen seuraamisesta huolimatta suurin työ on jäänyt kotona tehtäväksi.

— Opiskeluni luonteesta johtuen en ole joutunut pyytämään vapaata työstä juuri nimeksikään, sillä olen voinut vähentää 'opiskelupäivät' kesälomastani. Nyt opintojen päättymisvaiheessa en voi olla muuta kuin tyytyväinen ja helpottunut. Niiden ansioksi on ilman muuta laskettava se, että pääsin siirtymään kiinteistö-osastolta ensin kemian teollisuuden myyntiin ja sieltä edelleen jalostusteollisuuden myyntiosastolle.

Neiti Ritva Inkeroinen Voikkaan paperitehtaan konttorista suorittaa työväenopistossa samaa kauppaopistokurssia.

— Tulin lähteneeksi mukaan tälle kurssille saadakseni yksinkertaisesti jotakin konkreettista aikaan. Ei minulla ollut mitään tarkkaa tavoitetta kurssin alussa, mutta sen kestäessä päätin, etten ainakaan kesken lopeta, kun kerran olen aloittanut.

— Tämän opiskelumuodon yhtenä hyvänä puolena on ainakin minun kannaltani se, ettei jokaisella tunnilla ole aivan pakko olla mukana, eihän siihen aina olisi edes mahdollisuutta-
kaan. Huonoihin puoliin laskisin taas sen, että tällä tavoin opiskeltaessa kauppaopistokurssi tulee tuntuvasti kalliimmaksi kuin koulussa lukien. Ja lisäksi tämä sitoo vapaa-ajan lähes kokonaan.

— Työaikaani en ole joutunut

käyttämään opiskeluun muulloin kuin nyt tenttivuonna, jolloin olen saanut järjestymään vapaan iltapäivän ennen nelituntista iltatenttiä.

— Oppimistuloksista en osaa kiittää muita kuin hyviä opettajiani. Minusta heillä on ennen kaikkea kyky aktivoida oppilaitaan. Joillakin luennoilla saattaa syntyä koulumaisen jäykkää asennoitumista opetukseen, mutta sekin on kuitenkin vähäistä.

— Mikäli täällä Kuusankoskella olisi mahdollisuus tämänkaltaiseen jatko-opiskeluun myöhemminkin — vaikkapa jonkin muun kurssin muodossa — olisin valmis lähtemään mukanaan. En kuitenkaan vielä ensi keväänä, mutta syksyllä kylläkin.

Tutkimuslaboratoriossa laborantina työskentelevä Timo Nyberg aloitti opiskelunsa työväenopistossa jo keskikoulua käydessään. Aluksi hän oli mukana englannin kielen piirissä, mutta myöhemmin vakituisesti matematiikan piirissä.

— Minulla on tarkoituksena suorittaa matematiikassa lukion oppimäärää vastaava kurssi. Jouluun mennessä pääsemme toivottavasti kuudennen luokan tehtävät lävitse ja ensi kevääseen mennessä ryhmämme koettaa selviytyä kahdesta viimeisestä luokasta. Vaikka emme tavoitettamme saavuttaisikaan, aion silti pyrkiä teknilliseen opistoon, joka on ollut päämääräni koko opiskelun ajan.

— Työväenopistossa on sikäli mukava opiskella, että siellä ei tunne olevansa lainkaan koulunpenkillä. Opettajat ovat pikemminkin jonkinlaisia neuvoja kuin vanhan tyylin koulumestareita. Tästä kaiketi johtuu, että ryhmän työskentely on tiivistä ja mielenkiintoista. Monet aivan turhaan pelkäävät sitä, että työväenopistossa opiskellessaan joutuu arvostelun ja tarkkailun kohteeksi. Minusta opisto on ainakin itseopiskelijalle ainoa mahdollinen jatkokoulu.

— Koko tänä viiden vuoden aikana, minkä olen opistossa viettänyt, ei minulle ole tullut mieleenikään

ajatus, että jättäisin kesken. Se olisi itsensä pettämistä ja myös jollakin tavoin muiden. Ryhmässämme on 7—8 opiskelijaa ja miltei kaikilla on tavoitteenaan jatko-opinnot jossakin teknillisessä oppilaitoksessa.

Junamies Unto Seppälä kuljetusosastolta on toiminut työväenopistossa jo useamman vuoden ajan. Aluksi hän oli mukana psykologian ja kirjallisuuden piirissä, mutta vuodesta 1963 lähtien yksinomaan kynäilypiirissä.

— Kynäily oli aluksi aakkosten oppimista; lähdimme kieliopista ja siirryimme vähitellen kirjoittamaan. Saimme otsikoita, joista piti tehdä juttu. Myöhemmin olemme koetelleet mm. novellien ja runojen tekemistä sekä laatineet asiaproosan ohella esitelmää, pamfletteja, esseitä, ja välistä olemme muokanneet toisten tekstiä harjoitusmielessä.

— Olen myös koettanut näytelmän tekoa. Vuonna 1965 Kouvola Seura julisti Kouvola-aiheisen näytelmäkilpailun, jossa sain hämmästykseni ensimmäisen sijan. No, tulos ei tietenkään ole niin kehumisen arvoinen, koska osanottajia oli vain neljä.

— Osallistuin myös seuraavana vuonna samaan kilpailuun, joskaan sijoitus ei ollut yhtä hyvä. Kolmannen näytelmäni olen antanut työväenopiston näytelmäpiiriin käyttöön ja toivottavasti voin sen joskus nähdä myös valmiina esityksenä. Aiheen tähän pienoisnäytelmään sain viime kesäisestä esperantistien kokouksesta, jossa olin mukana.

— Kynäily on ollut harrastukseni jo pikkupojasta lähtien, mutta en ole vain uskaltanut aikaisemmin kenellekään valmista tekstiä esittää. Vasta ensimmäisen näytelmäni ja siitä saamani palkinnon jälkeen olen antanut tekstejäni arvioitavaksi. Tähän on epäilemättä opistolla ollut osuutensa.

— Toistaiseksi en ole mitään tyyli-
lusuuntausta pyrkinyt noudattamaan. Kirjoitan miltei aiheesta kuin aiheesta. Mitä lukemisharrastukseen tulee,

niin se on tahtonut jäädä television tuijottamisen varjoon. Sen verran kuitenkin täytyy aina uusia kirjoja seurata, että tietää kulloisenkin virtauksen suunnan. Ja eihän sitä enää voisi samalla tavalla kirjoittaa kuin muutama vuosikymmen sitten. Ei tulisi mitään, ei taitaisi olla lukijoita, eikä varmasti kustantajaakaan...

Prässipoika Risto Manninen Kymin paperitehtaalta on ollut työväenopistossa viisitoistavuotiaasta lähtien. Hän kuuluu näytelmäpiiriin.

— Työväenopiston näytelmäpiiri tuli puheeksi joskus ammattikouluaikana. Ajattelin, että menen katsomaan minkälaista siellä oikein on, ja kolmas vuosi on nyt menossa.

— Tärkeintä minusta koko tässä teatteriharrastuksessa on se, että pääsee tekemisiin uusien ihmisten ja asioiden kanssa. Muutaman kerran vuodessa on piirin puitteissa mahdollisuus vieraila muilla paikkakunnilla joko kilpailujen, näytelmäpäivien tai teatteriretkien mukana.

— Mielenkiintoista näytelmäpiirissä on eri tyyppisten roolien kokeilu ja itse näytelmien sisällön selvittäminen. Itse en halua näytellä sellaisessa kappaleessa, jonka tarkoitusperät ovat minulle hämärät. Siitä syystä olenkin lähinnä perinteellisen juoninäytelmän kannalla.

— Nykyisin tämä näytteleminen on vähitellen muuttumassa harrastukses-

ta jonkinlaiseksi tottumukseksi. Ei oikein osaa lopettaakaan. Hyvistä ja juuri meidän ryhmällemme sopivista näytelmistä on kova puute. Siksi aiommekin nyt vähän aikaa kokeilla kynäilypiirin jäsenten teksteillä, joita on ollut luettavana muutamia.

— Mitään mieliroolia on vaikeata nimetä, mutta viime työkaudella esittämässämme Bertolt Brechtin 'Rouva Carrarin kivääreissä' minusta oli mukava näytellä Josén osaa. Ja muutenkin nuo vakavamman puoleiset roolit tuntuvat luontuvan parhaiten. Ei silti, kyllä me kevyttäkkin näyttelemme, mutta se on kuitenkin erilaista.

Kuusankosken seurakunnan...

Jatkoa s:lta 5

sen toiminta näyttää pian sammuneen.

Joka tapauksessa on katsottava, että monimuotoinen kristillinen yhdistystoiminta paikkakunnalla syntyi korvaamaan puuttuvaa seurakunnallista aktiivisuutta. Yhdistysten piiristä tulivat suureksi osaksi ne henkilöt, jotka tavataan seurakunnan perustamispuuhiissa.

Sigfrid Sirenus ja Kuusankoski

Aloitteet oli siis tehty paikalliselta taholta, vilkas yhdistystoiminta oli valmistanut maaperää omalle seurakunnalle. Mutta vielä tarvittiin eräs sysäys. Sen antajaksi Jumala oli valinnut nuoren pappismiehen Sigfrid Sirenuksen. Helsingissä oli lokakuussa 1915 pidetty yleinen yksityinen pappeinkokous. Tässä kokouksessa oli pastori Sirenus pitänyt esitelmän evankelioimistyon järjestämisestä tehdaspaikeilla ja muissa taajaan asutuissa väestökeskuksissa. Sen seurauksena valittiin toimikunta, joka sittemmin muodostui Teollisuusseutujen Evankelioimis seuraksi (nyk.

Kristillis-Yhteiskunnallinen Työkeskusliitto).

Toimikunta, jonka sihteerinä oli pastori Sirenus, kohdisti ensiksi huomionsa Kymin Osakeyhtiön tehdas-alaueisiin. Uudenvuodenpäivänä 1916 Voikkaan palokunnantalolla pidetyllä jumalanpalveluksella ja sitä seuranneella puhetilaisuudella alkoi pastori Sirenuksen tänne suuntautunut toiminta, joka seuraavina vuosina jatkui monina kokoussarjoina ja huipentui hänen papilliseen palvelukseensa täällä kesällä 1918. Silloin luotiin pohjaa tulevalle seurakuntaelämälle. Sirenus itse ajoi tarmokkaasti seurakunnan perustamisasiaa kutsumalla koolle paikkakuntalaisten kokouksia, neuvottelemalla yhtiön johdon, emäseurakuntien, tuomiokapitulien ja valtiovalan edustajien kanssa.

Seurakunta perustetaan

Pastori Sirenus saattoi viipyä Kuusankoskella vain kesän ja syksylä tuli hänen seuraajakseen pastori Niilo Mustala. Mutta asiat olivat saaneet vauhtia. Joulukuun 29 pñä 1918 pidetty Kuusankosken seurakunnan ensimmäinen virallinen kir-

konkokous oli monessa mielessä ratkaiseva. Kokoukselle jätettiin ilmoitus, että Kymiyhtiö oli päättänyt siustaa omistamansa Kuusankosken seuratalon kirkoksi ja antaa sen tietyn ehdoin seurakunnan käytettäväksi. Niin ikään ilmoitettiin, että yhtiö oli päättänyt luovuttaa jo aikaisemmin hankkimansa ns. vanhan hautausmaan seurakunnalle. Yhtiö oli lisäksi monin muin tavoin, mm. rahalahjoituksin ja antamalla papeille maksuttomat asunnot helpottanut perustettavan seurakunnan pääsemään jaloilleen. Palkkauskysymys emäseurakuntain papistonkin kanssa saatiin järjestykseen.

Kuusankoskella 9. 2. 1919 pidetty kirkonkokous anoi ja sai valtioneuvostolta luvan Kuusankosken kirkollisten olojen järjestämiseen siten, että seurakuntaa hoitamaan määrättiin väliaikainen pappi ja hänelle apulainen Voikkaalle, kunnes kirkkoherran virka voidaan julistaa haettavaksi. Saman vuoden elokuussa pastori Arvi Malmivaara saatiin seurakunnan apulaiseksi. Apulaisenaan hänellä oli pastori Niilo Mustala. Pastori Malmivaara valittiin sitten 15. 10. 1922 ensimmäiseksi kirkkoherraksi.

Pitkäaikaisesti palvelleita

KUUSANKOSKI

YRJÖ RIUTTALA

sähköasentaja Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmästä tuli 28. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 23. 4. 1913 ja tuli yhtiön palvelukseen 1929. Koskelassa pidetyssä juhlatilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin paperitehtaan teknillisen johtajan Lennart Gräsbeckin kiittäessä häntä pitkäaikaisesta palveluksesta.

TAUNO TUOMINEN

mestari teknilliseltä osastolta tuli 11. 11. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Jo koulupoikana hän oli kesäisin yhtiön palveluksessa Saksanaholla haapojaa vuotemassa. Ammattikoulusta päästyään hän tuli työhön Kuusaan sahalle, josta parin vuoden kuluttua siirtyi Kymin rakennusosastolle. Suoritettuaan asevelvollisuutensa hän tuli työhön Kymin paperitehtaalalle 1933. Siellä hän työskenteli toistakymmentä vuotta ja siirtyi sen jälkeen metsäosastolle työnjohtajaksi. Käytyään Sippolan metsäkoulun ensimmäisen työnjohtajakurssin hän toimi työnjohtajana tehtaan piirissä vuoteen 1951, jolloin siirtyi uudelleen Kymin rakennusosastolle. V:sta 1952 lähtien hän on toiminut mestarina ja hoitanut perustutkimuksia ja kartoitustöitä. Teknilliselle osastolle hän siirtyi 1968 toimien edelleen samoissa tehtävissä. Koskelassa pidetyssä juhlatilaisuudessa 12. 11. johtaja P-G. Michelson kiitti häntä pitkäaikaisesta palveluksesta yhtiössämme ja ojensi hänelle yhtiön 40-vuotisansiomerkin.

VÄINÖ SJÖHOLM

koneenhoitaja Kymin selluloosatehtaalta tuli 27. 11. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Koskelassa järjestetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin ja selluloosatehtaan käyttöpäällikkö Lars Ståhlström kiitti häntä pitkäaikaisesta ja uskollisesta palveluksesta yhtiössämme.

OSVALD PAAVOLA

koneenhoitaja Voikkaan paperitehtaalta tuli 29. 11. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä

Yrjö Riuttala

11. 11. 1912 ja tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan paperitehtaalalle 1928. Siellä hän on palvellut koko ajan. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin 1955. Hän toimii nykyisin PK 11:n hoitajana.

LAURI TIIRIKKA

päivämestari Voikkaan paperitehtaalta tuli 29. 11. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Sortavalan maalaiskunnassa. Hän tuli Laskelan tehtaan palvelukseen 1928 ja siirtyi sieltä Voikkaan paperitehtaalalle 1934 silinterimieheksi. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin 1939 ja päivämestariksi 1967.

HALLA

TAUNO RÄSÄNEN

kuivaamomies kuivaamolta tuli 21. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Kymissä 9. 7. 1909 ja tuli yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle 1929 siirtyen seuraavana vuonna hevosmieheksi. Talonmiehenä hän toimi 1937—1946 ja sen jälkeen kuivaamolla, lämmittäjän apulaisena kattilahuoneella ja kuivaamolla nykyisessä ammatissaan v:sta 1966 lähtien. Isännöitsijä Börje Carlson ojensi hänelle yhtiön 40-vuotisansiomerkin hänen kunniakseen järjestetyssä tilaisuudessa kiitokseksi pitkäaikaisesta ja uskollisesta palveluksesta.

ENOK HÄMÄLÄINEN

etumies lautatarhalta tuli 23. 11. olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen sahalle hän tuli 1929 ja palveli siellä kaksi vuotta. Uudelleen hän tuli 1932 sahalle, josta siirtyi 1936 lautatarhalle tasaajaksi. V. 1952 hän siirtyi työnjohtajan tehtäviin lautatarhalle ja

Tauno Tuominen

sieltä 1963 kuljetusosastolle työnjohtajaksi. V:sta 1964 lähtien hän toimi palo-vartijana, kunnes 1969 siirtyi nykyiseen tehtäväänsä etumieheksi lautatarhalle. Seuratalossa pidettiin kahvitilaisuus 24. 11., jolloin isännöitsijä Börje Carlson ojensi hänelle 40-vuotisansiomerkin kiittäen häntä pitkäaikaisesta palveluksesta.

JUANKOSKI

VÄINÖ HEIKKINEN

silinterimies tuli 25. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän tuli tehtaalte työhön 1928. Aluksi hän työskenteli ulkotyöosastolla ja siirtyi 1929 puuhiomoon ja joitakin vuosia myöhemmin kartonkitehtaalalle. Siellä hän toimi paalaajana ja voitelijana sekä v:sta 1950 lähtien nykyisessä tehtävässään. Toimihenkilökerhossa vietetyssä juhlatilaisuudessa isännöitsijä L. Timgren ojensi hänelle yhtiön 40-vuotisansiomerkin ja kiitti häntä pitkäaikaisesta, uskollisesta ja hyvin suoritetusta työstä yhtiön ja tehtaan hyväksi.

Jaakko Mynttinen

Osvald Paavola

Tauno Räsänen

Enok Hämäläinen

Väinö Heikkinen

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKI

PAAVO LAAKSO

nosturinhoitaja Kymin selluloosatehtaalta täyttää 60 vuotta 25. 1. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1925 ja työskenteli eri osastoilla, kunnes 1954 siirtyi Kymin selluloosatehtaalte paalaajaksi. Nosturinkuljettajana hän on toiminut v:sta 1964.

VILJO PASI

varakoneenhoitaja Kymin selluloosatehtaalta täyttää 60 vuotta 25. 1.

JAAKKO MYNTTINEN

ulkotyöntekijä kuljetusosastolta täyttää 60 vuotta 3. 2. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli 1925 yhtiön palvelukseen vaunujen voitelijaksi ulkutyöosastolle. Työskenneltyään välillä muualla hän tuli 1926 raitiotieosastolle ratatyömieheksi ja oli tässä työssä kolmisen vuotta. Sen jälkeen hän oli jälleen muiden työntekijöiden palveluksessa. V. 1930 hän palasi

yhtiön palvelukseen rautatieosastolle. Purkajana ja puutavaran mittamiehenä hän on toiminut v:sta 1960 lähtien.

VÄINÖ LEHTINEN

viilaaja korjauspajalta täyttää 60 vuotta 10. 2. Hän on syntynyt Iitissä. Hän tuli 1923 yhtiön palvelukseen ja työskenteli eri työosastoilla vuoteen 1930. Apumiehenä ja valajana hän toimi v:sta 1932 lähtien ensin Kymin ja myöhemmin Voikkaan korjauspajan valimossa. Valimotoiminnan päätyttyä hän on v:sta 1966 lähtien työskennellyt viilaajana.

PAULI VUORELA

viivaaja Kymin paperitehtaan Fourdnier-osastolta täyttää 60 vuotta 20. 2. Hän on syntynyt Hovinmaalla. Yhtiön palvelukseen puutarhaan hän tuli työhön 1926 ja siirtyi sieltä samana vuonna Kymin paperitehtaalte. Hän työskenteli paperikoneilla vuoteen 1945 saakka, jolloin siirtyi nykyiseen tehtäväänsä.

KALLE JYLHÄNSALO

vanhempi sähköasentaja Voikkaan sähkökorjaamolta täyttää 50 vuotta 25. 12. Hän on syntynyt Valkealassa. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1960 Voikkaan sähkökorjaamolle. Aikaisemmin hän työs-

kenteli eri sähköliikkeiden palveluksessa saavuttaen laajan asiantuntemuksen ammattialallaan.

AKSELI HEIKURINEN

pituusleikkurin apumies Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 1. 2. Hän on syntynyt Vuokselassa ja tuli 1950 yhtiön palvelukseen Voikkaan selluloosatehtaalte, josta 1954 siirtyi Voikkaan rakennusosastolle ja 1968 nykyiseen tehtäväänsä.

HUGO HÄNNINEN

mestari Kymin selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 4. 2.

PAAVO OJANEN

kirvesmies Voikkaan paperitehtaan kunnossapitorhmästä täyttää 50 vuotta 6. 2. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen Ojaselan kartanoon 1937. Sieltä hän siirtyi Verlan tehtaalte 1939 ja toimi voitelijana puuhiomossa 1947 lähtien. Voikkaan rakennusosastolle hän siirtyi apumieheksi 1959 ja Voikkaan paperitehtaan kunnossapitorhmään kirvesmieheksi 1968.

TAUNO LAINIO

voitelija Kymin selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 8. 2.

Väinö Lehtinen

Kalle Jylhänsalo

Erik Karling

Kalle Lukkarinen

Paavo Koskinen

Atri Valonen

Tyine Väre

Mikko Kuoppa

VILHO LAAKSONEN

sähkö- ja instrumentti-insinööri Kuusaniemen selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 11. 2. Hän on syntynyt Artjärvellä. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1935, kävi Tampereen Teknillisen opiston 1945—1948 ja toimi 1949 Voikkaan selluloosatehtaalla varavuoromestarina siirtyen samana vuonna Kymin selluloosatehtaan vuoromestariksi. Mittaritekniikkona hän työskenteli 1952—1963, jonka jälkeen hän siirtyi Kuusaniemen selluloosatehtaan suunnitteluryhmään. Tehtaan valmistuttua hänet 1964 nimitettiin instrumentti-insinööriksi ja vuoden 1969 alusta myös sähköinsinööriksi.

KARKKILA

LAILA SALMI

siivooja valimon puhdistamosta täyttää 60 vuotta 8. 2. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1947. Oltuaan välillä kaksi vuotta poissa hän palasi takaisin 1950 siivoojaksi puhdistamoon.

ERIK KARLING

valtiot.maisteri konttorista täyttää 60 vuotta 23. 2. Hän on syntynyt Turussa, tuli ylioppilaaksi 1929, valmistui Åbo Akademista valtiotieteiden kandidaatiksi 1935 ja vihittiin maisteriksi 1948. Opiskeluaikaan hän oli useaan otteeseen P. C. Rettig & Co:n palveluksessa Turussa. Valmistuttuaan hän oli jonkin aikaa ruotsinkielisten maalauskuntien keskusliiton palveluksessa ja tuli 1936 yhtiöme palvelukseen Kuusankoskelle, jossa hän työskenteli mm. tilasto-, osto-, myynti- ja metsäosastoilla. Juankosken tehtaalte osto- ja myyntiasioita hoitamaan hän siirtyi 1940 ja Karkkilan tehtaalte konttoripäällikön apulaiseksi 1945. Konttoripäälliköksi hänet nimitettiin 1950. V:sta 1968 lähtien hän on

hoitanut tehtaan kiinteistöasioita ja yhteyksiä kuntien ja valtion viranomaisiin. Maisteri Karling on työnsä ohella hoitanut lukuisia luottamustehtäviä. Hän on toiminut tehtaan avustuskassan ja Lohjan—Kytäjän Eläkerahaston hoitajana. Hän on ollut kauppalanhallituksen ja tutkijalautakunnan jäsen sekä usean vuoden ajan valtionverolautakunnan puheenjohtaja. Hän on toiminut myös Karkkilan KOP:n valvojana, Högforsin Tehtaan Virkamieskerhon puheenjohtajana ja Luoteis-Uudenmaan Kauppa-kamariosaston hallituksen puheenjohtajana. Juantehtaalte ollessaan hän toimi sotilas- ja työvoimapiiriin nimeämänä kuljetus- ja työvoimapäällikkönä. Vapaa-aikoinaan hän harrastaa puutarhanhoitoa sekä kalastusta ja vesillä liikkumista Turun ulkosaaristossa.

KALLE LUKKARINEN

keernantekijä valimosta täyttää 50 vuotta 6. 1. Hän on syntynyt Varpaisjärvellä. Tehtaan työhön valimoon hän tuli 1963 ja toimi siellä kaavaus- ja valutöissä. Nykyisin hänen tehtävänä on keernojen valmistus.

LEA SALONEN

konttoristi lähettämöstä täyttää 50 vuotta 7. 1. Hän on syntynyt Karkkilassa. Tehtaan työhön konttoriin hän tuli 1941 ja toimii siellä edelleenkin lähettämön erilaisissa konttoritehtävissä.

PAAVO KOSKINEN

puuseppä malliosastoilta täyttää 50 vuotta 15. 1. Hän on syntynyt Lopella. Toimittuaan aluksi maa- ja metsätöissä yhtiön Salmion piirissä hän tuli tehtaan lämpökeskukseen työhön 1949. Tästä työstä hän erosi 1953, mutta palasi takaisin tehtaan malliosastolle 1960 puuseppäksi. Hän on toiminut erilaisissa tehtävissä metalliammattiosastossa ja on osastonsa luottamusmies.

ATRI VALONEN

malliviilaaja valimosta täyttää 50 vuotta 7. 2. Hän on syntynyt Tammelassa. Tehtaan työhön hän tuli 1935. Hän on toiminut valimossa, emalilaitoksella ja keernaosastolla. Malliosastolle hän siirtyi 1957 ja työskentelee siellä edelleenkin valumallien valmistajana. Hän on toiminut Sotainvalidien Veljesliiton Karkkilan seudun osaston sihteerinä ja rahastonhoitajana v:sta 1947 alkaen. Karkkilan Linja-autoasema Oy:n johtokunnan sihteerinä hän on ollut v:sta 1959 alkaen. Hän on ottanut osaa kunnalliseen toimintaan ja hänellä on lukuisia luottamustoimia. Hän oli Ul. Pyhäjärven kunnanvaltuuston jäsen toimien myös kunnanhallituksen puheenjohtajana 1959—1964. Lautakuntien jäsenyydestä mainittakoon vero-, kirjasto- ja terveydenhoitolautakunnat. Hän on lisäksi toiminut Pyhäjärven Sähkölaitoksen, Helsingin Yliopistollisen Keskussairaalan, Helsingin Lastenlinnan ja Lohjan ammattikoulun liittovaltuuston jäsenenä useita vuosia.

TYINE VÄRE

kattilan eristäjä kattilaosastolta täyttää 50 vuotta 20. 2. Hän on syntynyt Vihdissä. Tehtaan työhön radiaattoriosastolle hän tuli 1947. Nykyisin hänen tehtäviinsä kuuluu keskuslämmityskattiloiden eristystyöt ja ruiskumaalaus.

HEINOLA

MIKKO KUOPPA

portinvartija Heinolan tehtaalte täyttää 60 vuotta 7. 1. Hän on syntynyt Inkerissä ja tuli tehtaan palvelukseen 1963. Hän on harrastanut laulua eri kuoroissa v:sta 1927 lähtien ja lisäksi hänellä on kirjallisia harrastuksia. Myös yleisurheilua hän on harrastanut n. 35 vuotta ja

Toivo Viinikainen

Toivo Välimäki

Hilja Kekäläinen

Kaarlo Järvinen

saanut Suomen Urheilun hopeisen ansiomitalin sekä puolustusvoimain kultamitalin keihäänheitossa ja hopeamitalin pituushypyssä. Kirjallisista ansioistaan hänelle on myönnetty useita tunnustuspalkintoja. Sotilaallisista ansioistaan hän on myös saanut kunniamerkkejä. Venäjänkielen opiskelu kuuluu hänen harrastuksiinsa. Mainittakoon, että hän on säveltänyt ja sanoittanut Laatokka-laulun, jonka Heinolan Mieslaulajat esittivät kevätkonsertissaan.

METSÄOSASTO

TOIVO VIINIKAINEN

työnjohtaja täyttää 60 vuotta 19. 2. Kangasniemen Rauhalahdella. Hän on syntynyt Pieksämäellä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli aputyönjohtajaksi 1935. Käytyään Suomen Sahateollisuuskoulun Viipurissa 1938 hän jatkoi yhtiömme palveluksessa työnjohtajana vuoteen 1943 saakka, jolloin siirtyi Mikkelin Seudun Metsänhoitoyhdistykseen työnjohtajaksi. Hän palasi takaisin yhtiön palvelukseen 1945, josta lähtien työsuhte on jatkunut keskeytyksettä Hirsensalmen, Haukivuoren ja Mikkelin piirien alueilla. Hän on toiminut puutavaran osto- ja hankintatehtävissä sekä omien metsien hoitotöissä. Työssään hänet tunnetaan tunnollisena ja taitavana metsäammattimiehenä. Savolaisen huumorin sävyttämällä, vaatimattomalla ja ystävällisellä luonteensaadullaan hän on luonut hyvät ja luottamukselliset suhteet sekä työtovereihinsa että alaisiinsa. Työnsä ohella hän on osallistunut kunnallisiin luottamustehtäviin, joista mainittakoon työvoimatoimikunnan ja vaalilautakunnan jäsenyys yli 10 vuoden ajan. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kalastus.

HALLA

TOIVO VÄLIMÄKI

lajittelija sahalla täyttää 60 vuotta 5. 1. Hän on syntynyt Lapualla. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle sekatoihin hän tuli 1934. V. 1935 hän siirtyi selluloosa-tehtaalalle, 1941 rakennusosastolle ja 1942 sahalle erilaisiin tehtäviin. Lajittelijana hän on työskennellyt tämän vuoden alusta lähtien.

ONNI VIRKKI

lajittelija sahalla täyttää 60 vuotta 14. 1. Hän on syntynyt Koivistolla. Yhtiön palvelukseen sahalle tyvitasajaksi hän tuli 1934. Hän on työskennellyt tehtaan eri osastoilla erilaisissa tehtävissä. V. 1941 hän siirtyi sahalle tasaajaksi ja toimii nykyisin lajittelijana.

Insinööriin ansiomitali insinööri Uno Salorannalle

Pohjois-Kymen Insinöörien kokouksessa Kuusankoskella luovutettiin insinööri Uno Salorannalle Insinööriin tunnuksen myöntämä hopeinen ansiomitali tunnustuksena ansiokkaasta toiminnasta teollisuuden, insinöörin, Insinööriin ja erityisesti Pohjois-Kymen Insinöörien hyväksi. Ins. Saloranta, joka työskentelee kiinteistöosastolla Kuusankoskella, on yhdistyksen perustajajäsen, toiminut johtokunnassa 13 vuotta, josta ajasta puheenjohtajana viisi vuotta ja varapuheenjohtajana yhtä pitkän ajan. Kuvassa ins. Saloranta (vas.) vastaanottamassa ansiomitalia, jonka hänelle ojensi ins. Leevi Tolva-

HILJA KEKÄLÄINEN

pintojen lajittelija sahalla täyttää 50 vuotta 1. 1. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1965.

Manan majoille

Lokakuun 19 pnä kuoli maakaavaamon työnjohtaja Kaarlo Järvinen Karkkilan tehtaalla. Hän oli syntynyt Kotkassa 10. 2. 1911. Metallimiehen ammattiin hän valmistui Hietalahden Laivatelakalla, jossa hän työskenteli 10 vuotta. A. Ahlströmin Oy:n Varkauden tehtaalle hän siirtyi 1936 ja työskenteli sen jälkeen mm. Suomi-valimossa Helsingissä ja Valmetin Rautpohjan tehtaalla. Vuonna 1951 hän siirtyi Widingin moottoripajalle Hämeenlinnaan vastaavaksi työnjohtajaksi ja 1959 valimon työnjohtajaksi Karkkilan tehtaalle.

